

Antoon van Aken

Lady Jane 3

De Spaanse bruidegom

Copyright ©Antoon van Aken 2023 Alle rechten voorbehouden
ISBN 9789464809466

Afbeelding omslag: Kroonprins Filips van Spanje

INHOUDSOPGAVE

Proloog	p. 5
Deel 1 22 augustus - 1 november 1553	p. 9
Deel 2 13 - 20 november 1553	p. 155
Deel 3 16 januari – 14 februari 1554	p. 191
Epiloog	p. 449
Verantwoording	p. 452
Stamboom van de Tudors	p. 453
Kaarten van Londen en omgeving	p. 455
Lijst van belangrijkste historische figuren	p. 457
Bibliografie	p. 459

PROLOOG

De Engelse koning Henry de Achtste (1491-1547) huwde zes keer. Omdat zijn eerste twee vrouwen geen mannelijke troonopvolger voortbrachten, liet de koning deze verbintenissen onwettig verklaren. De beide dochters uit deze twee huwelijken, Mary en Elizabeth, werden daarmee eveneens onwettig. Deze daad bracht Henry in conflict met de Heilige Stoel. De paus weigerde de onrechtmatigheid van het eerste huwelijk, met de Spaanse Catharina van Aragon (1485-1536), te bekrachtigen. De Engelse koning reageerde furieus en scheidde als repercussie de Anglicaanse kerk af van Rome, benoemde zichzelf tot hoofd van die kerk en liet beide huwelijken alsnog onwettig verklaren. Zijn derde vrouw, Jane Seymour, schonk hem op 12 oktober 1537 de felbegeerde zoon die de naam Edward kreeg.

In 1544 liet de koning de opvolging wettelijk vastleggen in de *Third Succession Act*. Eerste in de lijn werd zijn zoon Edward, tweede en derde de beide dochters, Mary en Elizabeth. Dat zij door het ontbinden van Henry's eerste twee huwelijken onwettige kinderen van hem waren, werd door de koning genegeerd. Zij bleven in aanmerking komen voor de Engelse troon. Vierde en volgende in de lijn van opvolging werden de nakomelingen van Frances Grey; zij was de dochter van Henry's jongere zus. Op dat moment had Frances Grey vijf kinderen: twee jongens en drie meisjes. De twee jongens werden daarmee vierde en vijfde in de lijn van opvolging en de drie meisjes zesde, zevende en achtste. Om nooit opgehelderde redenen werd Frances Grey zelf door Henry uitgesloten.

Op 28 januari 1547 overleed Henry de Achtste op vijfenvijftigjarige leeftijd. Zijn achtjarige zoon volgde hem op als Edward de Zesde. De jonge vorst werd bij het landsbestuur gesteund door de Privy Council (kroonraad) bestaande uit zestien hoge edelen. Vanaf 1551 werd de raad geleid door John Dudley, de hertog van Northumberland.

Religieus was Edward een overtuigd protestant. Hij verbood het katholicisme en dat bracht hem in conflict met zijn oudste halfzus, Mary, die het katholieke geloof praktiseerde.

In de zomer van 1551, Edward was toen dertien jaar oud, brak in Engeland de gevreesde zweetziekte uit. Op 8 juli bereikte de ziekte Londen en duizenden inwoners bezweken. Onder hen de twee zoons van Frances Grey die daarmee verdwenen uit de lijn van opvolging. Mary en Elizabeth behielden hun posities

als eerste en tweede in de lijn, maar als derde verscheen nu de oudste dochter van Frances Grey in de lijn. Haar naam was Jane. Lady Jane Grey.

In het voorjaar van 1553 werd Edward ziek. Terwijl hij langzaam bezweek onder de slopende gevolgen besloot hij de opvolging te wijzigen. Zijn twee halfzusters, Mary en Elizabeth, werden uitgesloten. Eerste in de lijn van opvolging werd daarmee zijn zestienjarige nicht Lady Jane Grey. Deze wijziging bracht hem in conflict met de machtige kroonraad. Toch zette de koning zijn zin door. Op 21 juni 1553 liet hij een *patent letter* uitgaan, die door vrijwel alle edelen en parlementariërs met een handtekening werd bekrachtigd. Daarmee was Jane officieel de eerste in de lijn van opvolging.

Op 6 juli 1553 overleed Edward de Zesde. Formeel werd Jane direct na zijn dood koningin. Vier dagen later werd ze overal in het koninkrijk geproclameerd. Koningin en kroonraad namen, in afwachting van de officiële kroning, hun intrek in de Tower. Jane, die ruim een maand eerder was gehuwd met Guildford Dudley, de jongste zoon van de hertog van Northumberland, maakte een glorieuze entree, maar die werd direct al overschaduwd doordat de oudste dochter van Henry de Achtste, Mary Tudor, zich niet bleek neer te leggen bij de wijziging in de opvolging. Mary, die op basis van de *Third Succession Act* eerste was in de lijn van opvolging, meende dat ze het slachtoffer was geworden van een complot: de hertog van Northumberland zou de doodzieke jonge koning op diens sterfbed een document hebben laten ondertekenen, dat haar van de opvolging uitsloot om zo zijn jongste zoon Guildford op de Engelse troon te krijgen.

Dit op geruchten gebaseerde verhaal werd in het koninkrijk breed gedeeld. Er waren zelfs vermoedens dat de hertog de jonge koning had vergiftigd. Niets was echter minder waar: Northumberland had zich in eerste instantie zelfs verzet tegen de wens van de koning om de opvolging te wijzigen ten gunste van Jane. De hertog begreep heel goed dat de toen al welig tierende geruchten over mogelijke machinaties van zijn kant, daarmee alleen maar aan kracht zouden winnen. De jonge koning volhardde echter: in een met de eigen hand geschreven en ondertekend document legde hij zijn beslissing vast, elke oppositie vanuit de kroonraad de kop in drukkend. Wie weigerde in te stemmen werd bedreigd met zware straffen. Daarmee was de uitsluiting van Mary een feit en werd Jane de wettige troonopvolger.

Mary, die formeel nooit op de hoogte was gesteld van de wijziging in de opvolging, legde zich daar echter niet bij neer. Ze liet zich eveneens tot

koningin uitroepen en negeerde een bevel van de kroonraad om zich te schikken in haar positie.

Op vrijdag 14 juli 1553 vertrok de hertog van Northumberland aan het hoofd van een haastig geformeerde legermacht naar Framlingham Castle in East Anglia, waar Mary, gesteund door medestanders, haar toevlucht had gezocht. Omdat keizer Karel de Vijfde, een neef van Mary, haar weigerde te steunen, leek haar claim op de troon kansloos, temeer omdat Northumberland ervoor had gezorgd dat de Fransen aan zijn kant stonden.

De Franse koning Henri II speelde in de hele opvolging een dubieuze rol. Hoewel hij Jane erkende en Northumberland formeel steunde, voerde de Franse vorst een verborgen agenda. Aan zijn hof verbleef al enige tijd de elfjarige Mary Stuart, de koningin van Schotland, die ook recht had op de Engelse troon: sterker nog, haar claim was ouder dan die van de Tudors, de dynastie waartoe Mary en Jane behoorden. Wat de koning van Frankrijk werkelijk voor ogen stond was de onrust in Engeland zodanig aan te wakkeren dat Mary Stuart, die voorbestemd was om met de Franse kroonprins in het huwelijk te treden, weer kans maakte op de Engelse troon.

Die opzet leek haalbaar toen op woensdag 19 juli 1553 de gebeurtenissen in Engeland een dramatische wending namen. Als gevolg van een gebrek aan informatie, geruchten en een reeks onvoorstelbare misverstanden, liep eerst de hertog van Northumberland over naar Mary Tudor en kort daarna de kroonraad.

Jane, door iedereen in de steek gelaten, bleef in de Tower, onzeker over haar verdere lot. Ze werd op last van Mary opgesloten in de woning van de Gentleman Goaler aan de Tower Green. Daar zag ze hoe de ene na de andere vertrouweling werd gearresteerd en opgesloten in de naastgelegen Beauchamp Tower, onder wie de hertog van Northumberland en diens vijf zoons.

Northumberland werd beschuldigd van hoogverraad en uitgebreid verhoord. In de aanloop naar het proces werd Mary op een bepaald moment geconfronteerd met het eigenhandig door haar broer geschreven document waarin hij de wijziging van de opvolging met zijn handtekening had bekrachtigd. Voor Mary was deze confrontatie een zware slag: plotseling begreep ze dat haar zogenaamde legitieme positie van opvolger gebaseerd was op het drijfzand van geruchten. Haar nicht Jane was de wettige opvolger, maar een weg terug was er niet meer: ze riskeerde haar leven wanneer de waarheid aan het licht zou komen. Ze kon haar positie van legitieme koningin slechts

overeind houden, door vast te houden aan de breed gedeelde overtuiging dat Jane slechts door de machinaties van Northumberland op de troon was beland.

Het lot van Northumberland was daarmee bezegeld: hij werd in een haastig georganiseerd proces in augustus 1553 ter dood veroordeeld. Mary, als overtuigd katholiek, probeerde nog wel hem gratie te verlenen, omdat het haar tegen de borst stuitte een onschuldig man te veroordelen. Onder druk van de kroonraad en haar neef keizer Karel de Vijfde, besloot ze daar echter vanaf te zien. Op 22 augustus 1553 werd de hertog op de Tower Hill, gadeslagen door duizenden toeschouwers, onthoofd.

Jane bleef een dergelijk lot bespaard. Mary, die haar aanvankelijk ook ter dood wilde laten veroordelen, kon het niet met haar geweten verenigen om ook haar op het schavot te laten sterven. Elke suggestie in die richting werd door haar afgewezen. Toch wist ze niet goed raad met wat ze met haar nicht aan moest. Haar in vrijheid stellen zou de protestantse aanhang misschien in de verleiding kunnen brengen Jane opnieuw tot koningin uit te roepen. Bevreesd voor dit scenario bleef Jane in de Tower, al werden haar enkele privileges, zoals een royaal weekgeld, beschikbaar gesteld om haar verblijf wat dragelijker te maken. Bang dat de waarheid ooit aan het licht zou komen, maar vastbesloten haar positie tot het uiterste te verdedigen, begon Mary aan de voorbereidingen van haar kroning.

DEEL 1

22 augustus – 1 november 1553

1.

“Nu de hertog dood is,” zei Mary, “wordt het tijd om ons weer met belangrijke zaken bezig te houden.”

Ze zat aan het hoofd van een tafel met de koninklijk baldakijn boven een met snijwerk ingelegde zetel.

Van de vier mannen die links en rechts van haar plaatsgenomen hadden, keken Arundel en Winchester haar nieuwsgierig aan. De derde man, Lord Paget, liet niets blijken. Stoïcijns als altijd nam hij de koningin met zijn wijd uiteen staande ogen uitdrukkingloos op. De vierde man was bisschop Stephen Gardiner, die eerder die maand tot Lord Chancellor was benoemd, als opvolger van de afgetreden Thomas Goodrich.

De bisschop viel nogal uit de toon tussen de andere drie mannen. Hij was niet alleen als enige gladgeschoren, maar bezat ook de eigenschap om met zijn vriendelijke uitstraling anderen direct op hun gemak te stellen, wat van de sluwe Arundel, de platvloerse Winchester en de ondoorgrondelijke Lord Paget niet gezegd kon worden. Gardiner was ook de enige van relatief eenvoudige komaf. Zijn vader was kleermaker geweest en hij had carrière gemaakt als briljant jurist, waarna hij door koning Henry de Achtste naar het hof was gehaald. De andere drie hadden daarom de neiging op Gardiner neer te kijken, maar ze onderschatten hem niet: ze wist dat de vriendelijke pose van de bisschop slechts schijn was: wanneer het erop aan kwam kon hij even genadeloos handelen als zichzelf.

“Ik zal open kaart met u spelen,” zei Mary, “want nog langer mijn ware bedoelingen voor mij houden, is helaas onmogelijk. Te zeer wordt mijn geweten op de proef gesteld bij de aanblik van de ketters die zich meester hebben gemaakt van het koninkrijk.”

Ze zweeg en keek de vier mannen hautain aan. Daar zat, dacht Winchester, de bastaard die zichzelf beschouwde als de rechtmatige koningin, maar dat feitelijk niet was. Hoelang zouden ze nog naar haar woorden moeten luisteren? Niet lang hoopte hij, want hij vond de arrogantie van dat hysterische wijf nauwelijks te verdragen.

“Het is mijn vaste voornemen,” ging Mary verder, “om het katholicisme in het koninkrijk in ere te herstellen en het protestantisme met wortel en tak uit te roeien.”

Wat Mary verwacht had gebeurde. Arundel, Gardiner en Winchester keken haar stomverbaasd aan. Alleen Lord Paget liet niets blijken en Mary wist waarom: hij was als enige van de vier volledig op de hoogte. Gardiner

reageerde, als tegenstander van de reformatie, verheugd, al gaf hij op gereserveerde wijze uiting aan zijn gevoelens, wetend dat Arundel en Winchester geschokt moesten zijn.

“Dat is een uitdagend voornemen, majesteit,” zei hij slechts.

Mary vouwde de handen voor zich op tafel.

“Ik begrijp, heren,” zei ze toen, “dat we dit niet van de ene op de andere dag kunnen realiseren. We bewandelen daarom de weg van de geleidelijkheid. Eerst zal het overal worden toegestaan om de katholieke mis weer op te dragen. Gemeenschappen die daarvoor kiezen, kunnen direct beginnen met de herinrichting van de kerken. Alle geconfisqueerde kerkgoederen dienen te worden teruggegeven.”

Nu kon Winchester zich niet langer inhouden. Met een van woede vertrokken gezicht stak hij zijn rechterhand op.

“My Lord?” vroeg Mary.

“Hoe goed uw bedoelingen misschien ook mogen zijn, mevrouw,” zei hij, “dit is vragen om grote problemen. Problemen die wij mogelijk niet meer in de hand kunnen houden.”

“U bedoelt?” vroeg Mary.

“Zowel uw vader als broer hebben het reformatieproces met grote voortvarendheid in gang gezet,” antwoordde de markies, “en de bevolking heeft deze koerswijziging inmiddels grotendeels omarmd. Wanneer u diezelfde bevolking nu vraagt om terug te keren tot de oude religie, zal dat hoofdzakelijk op onbegrip stuiten. Uw positie, die nog steeds wankel is, zou daardoor wel eens onhoudbaar kunnen worden. Ik acht het mijn taak om u daarvoor in ieder geval te waarschuwen.”

Mary glimlachte. Ze leek niet erg onder de indruk.

“Ik begrijp uw zorgen, my Lord,” zei ze, “en ik ben ook blij dat u zo openhartig spreekt. Wij zullen dus uiterst omzichtig te werk moeten gaan.”

“Met alle respect,” zei Winchester, “maar het teruggeven van geconfisqueerde kerkgoederen zal op veel weerstand stuiten.”

“Ik heb begrepen,” zei Mary, “dat u zich een deel van de kerkschatten van St. Paul’s Cathedral hebt toegeëigend. Ik wens dat de kathedraal vanaf volgende week uitsluitend nog wordt opengesteld voor de katholieke mis en wil daarom het verwijderde altaar en alle kerkschatten terug laten plaatsen. Ik zou het op prijs stellen wanneer u daarvoor zorgdraagt.”

Winchester voelde het bloed als een golf warm water naar zijn hoofd stijgen, maar hij begreep net op tijd dat zijn gebrek aan zelfbeheersing hem in deze kwestie wel eens fataal zou kunnen worden en hield zich in.

“Dat zal ik doen, majesteit,” antwoordde hij met afgeknepen stem.

“Mooi,” zei Mary opgeruimd. “Wat ik nu graag van u zou willen weten is wie onze voornaamste tegenstander zal zijn bij een herstel van het katholicisme.”

Ze keek Winchester aan: “Wat denkt u, markies?”

Die antwoordde zonder aarzelen: “Thomas Cranmer.”

“En de anderen?” vroeg Mary.

Arundel, Paget en Gardiner bevestigden dat de aartsbisschop van Canterbury het voornaamste obstakel was.

“Hij is onbuigzaam in de leer,” voegde Paget er nog aan toe, “en als enige in staat om een grote menigte met zijn opruiende praat in beweging te krijgen.”

“Wij moeten hem dus monddood maken,” stelde Mary vast.

“Ik vrees,” zei Paget, “dat monddood maken alleen niet genoeg is. We zullen hem voorgoed het zwijgen moeten opleggen.”

Nu protesteerde Gardiner.

“De aartsbisschop,” zei hij, “mag een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan het reformatieproces en hij mag als onbuigzaam bekend staan, dat geeft ons nog niet het recht om hem naar het leven te staan. Er is geen enkele wet die het protestantisme strafbaar stelt. Sterker nog, tot het parlement anders besluit, is het openlijk belijden van de oude religie verboden.”

“Dat is slechts een kwestie van tijd,” zei Mary zichtbaar geërgerd. “Bij eerste gelegenheid zal ik het parlement vragen het katholicisme in ere te herstellen en alle bestaande verboden op te heffen.”

“Maar dan nog,” hield Gardiner aan, “is er geen reden om Cranmer te vervolgen. Hoezeer ik zijn overtuiging ook verafschuw, de man is volkomen onkreukbaar. Ik ben zelfs geneigd om te stellen dat iemand van zijn statuur in de gelegenheid moet worden gesteld om tot inkeer te komen. Dat doen we niet door hem op oneigenlijke gronden ter dood te veroordelen.”

“Ik geloof niet,” zei Paget ijzig, “dat ik ter dood veroordelen in de mond genomen heb.”

“Hoe moet ik uw woorden dat u hem voorgoed het zwijgen wilt opleggen dan interpreteren?” riposteerde Gardiner.

“Ik bedoel langdurig opsluiten,” antwoordde Paget.

“Ook daar is momenteel geen enkele rechtvaardiging voor,” zei Gardiner.

“Ik ben het met Lord Paget eens,” zei Mary, die de woordenwisseling tussen de twee met stijgende zorg had aangehoord, “dat we de aartsbisschop niet de gelegenheid moeten geven om zijn verbale gaven in de strijd te werpen. We moeten elke band tussen hem en de bevolking doorsnijden. Momenteel heeft hij huisarrest, maar dat geeft hem nog volop de gelegenheid om tegen mij te ageren wanneer ik mijn plannen doorzet. We moeten dus een reden vinden om hem langdurig eenzaam op te sluiten.”

Ze richtte zich tot Gardiner: “Een andere weg is er helaas niet. De enige vraag die dan resteert is hoe we dat aan moeten pakken.”

Arundel antwoordde direct: “Laat u dat maar aan mij over, majesteit. Ik ken de aartsbisschop lang genoeg om te weten hoe we hem tot iets strafbaars kunnen aanzetten.”

Opnieuw protesteerde Gardiner.

“Een man als Cranmer,” zei hij, “moedwillig in de val lokken, valt moeilijk te verenigen met mijn eer en geweten.”

“Voor het grote belang,” zei Arundel, “moeten eer en geweten wel eens wijken.”

Mary knikte instemmend.

“U hebt mijn zegen, my Lord,” zei ze, “mits u zich niet bezondigt aan een vorm van list en bedrog die ik zou afkeuren.”

Arundel zei: “Daar sta ik voor in, majesteit.”

Mary stond op. De anderen volgden haar voorbeeld.

De koningin knikte met het hoofd, zei: “My Lords,” en verliet het vertrek.

Op weg naar de sloep die hen terug naar Londen zou brengen, pakte Arundel de markies van Winchester bij de arm. Zwaar ademend, met troebele blik en leunend op zijn stok keek die hem aan.

“U moet zich wat beter leren beheersen, my Lord” zei Arundel zacht, “anders vrees ik dat u hetzelfde lot wacht als Northumberland.”

2.

Nathaniel Partridge, de gentleman goaler van de Tower, wachtte vol ongeduld bij de Lions Gate op zijn vriend, Rowland Lea, van de koninklijke munt. Hij was net van plan om terug te keren naar zijn woning, toen hij Lea te paard over de weg tussen de Tower en de stadsmuren van Londen zag naderen. Op de Tower Hill stond, nog steeds dreigend afgetekend tegen de grauwe lucht, het schavot waarop een week eerder de voormalige hertog van

Northumberland was geëxecuteerd. Men had het nog niet afgebroken, omdat nog andere ter dood veroordeelden op de uitvoering van het vonnis zaten te wachten.

Toen Lea afgestegen was, omhelsde Partridge hem en troonde hem door de half openstaande poort mee naar binnen.

“We gaan eerst bij mij wat drinken,” zei hij, “en daarna laat ik je de White Tower zien. Ik heb van Brydges permissie om je een rondleiding te geven. Na de bezichtiging kunnen we in zijn woning iets eten uit de centrale keuken.”

Hij sloeg zijn vriend op de schouder.

“Stel je er niet te veel van voor,” zei Partridge, “want we krijgen hetzelfde voorgeschoteld als de gevangenen en de bezetting.”

Ze liepen de Tower Green op.

“En nog iets,” zei Partridge. “Lady Jane Grey wordt in mijn woning gevangengehouden.”

“Echt waar?” vroeg Lea verbaasd. “Of maak je een grapje?”

“Nee, nee,” antwoordde Partridge. “Eigenlijk mag niemand het weten, dus ik vertel je dat in vertrouwen.”

“Hoe moet ik haar aanspreken?” vroeg Lea met een nerveuze ondertoon in zijn stem.

“Gewoon, met my Lady,” antwoordde Partridge, “maar maak je niet druk. Ze verblijft meestal boven. Zit daar de hele dag te lezen en te schrijven. Ze komt vrijwel nooit beneden. Je zult haar dus waarschijnlijk niet eens zien.”

Toen Nathaniel en Rowland de woning betraden, troffen ze daar tot hun verrassing Jane aan, die samen met de vrouw van Partridge, haar lijfknecht en mistress Jacob de avondmaaltijd gebruikte. Haastig namen beide mannen hun mutsen af en bogen het hoofd.

“My Lady,” zei Partridge. Vervolgens stelde hij Rowland Lea aan haar voor.

“Heren,” zei Jane met een glimlach, “Mag ik u aan tafel uitnodigen?”

Ze maakte een gebaar in de richting van het uitgestalde voedsel.

“Er is genoeg. Dus zet uw mutsen maar weer op en tast toe.”

Beide mannen namen aarzelend plaats. Lea schoof aan tussen mistress Jacob en de lijfknecht en Partridge nam aan de andere zijde plaats naast zijn eigen vrouw. Jane, aan het hoofd van de tafel gezeten, keek glimlachend toe. De lijfknecht zette borden voor hen neer en de twee mannen schepten, zonder goed te kijken, wat op.

Jane leek in een opperbeste stemming.

“U bent wel erg bescheiden,” zei ze vrolijk. “U hoeft zich voor mij niet in te houden hoor.”

“We krijgen straks nog iets uit de centrale keuken bij de lieutenant,” zei Partridge, “dus dit is voldoende, my Lady.”

Jane trok een bedenkelijk gezicht.

“Van voedsel uit de centrale keuken hebben wij enkele weken geleden tot onze opluchting afscheid kunnen nemen. Dit is door mijn persoonlijke kok bereid. Hij beschouwt het altijd als een compliment wanneer we ons daar ruimschoots tegoed aan doen en zo weinig mogelijk overlaten.”

“Dank u, my Lady,” zei Partridge en schepte voor de vorm nog iets op. Lea volgde zijn voorbeeld. De lijfknecht schonk wat bier in twee bekers en zette dat voor hen neer.

Jane hief haar eigen beker en zei: “Op uw gezondheid, mijne heren. Hartelijk welkom aan mijn tafel.”

Partridge en Lea hieven eveneens hun bekers en namen een slok. Ze voelden zich duidelijk niet op hun gemak

“Hare Majesteit de koningin,” zei Jane, “is een genadige prinses. Ik heb God gevraagd dat ze lang mag aanblijven en dat Zijn overvloedige genade haar deel mag zijn. Doet u dat ook?”

Partridge knikte.

“Jawel, my Lady, zo vaak als ik kan.”

Zijn vrouw stootte hem bestraffend aan. “Laat dat ‘zo vaak’ maar weg Nathaniel. Volgens mij bid je nooit.”

“Ik ben erg druk,” zei Partridge verontschuldigend.

“En u?” vroeg Jane zich tot Lea richtend “Wat voor werk doet u?”

“Ik werk bij de koninklijke munt, my Lady,” antwoordde Lea. “Ik doe daar de administratie.”

“Een belangrijke taak,” zei Jane. “Vindt u het leuk?”

Lea keek haar onzeker aan.

“My Lady...” begon hij en viel toen stil.

“Hij vindt het nogal saai, my Lady,” antwoordde Partridge daarom in zijn plaats. “Hij zou liever iets in de buitenlucht doen, maar helaas hebben we het in dit soort zaken niet altijd voor het zeggen.”

“Helaas niet,” beaamde Jane. “Maar bedenk wel dat God op elk soort werk een welgevallig oog laat vallen. Elke haal van uw pen brengt u dichterbij Hem, mijnheer.”

Lea knikte. “Zo zie ik het ook, my Lady.”

Jane vroeg de lijfknecht om haar beurs. Toen ze die aangereikt had gekregen, opende ze die en nam er voorzichtig een zilveren shilling uit.

“Hebt u dit ooit eerder gezien?” vroeg ze aan Lea, terwijl ze hem de munt overhandigde.

Lea keek naar de beeltenis en reageerde geschrokken.

“Dat bent u,” zei hij. “Ik heb inderdaad eerder een exemplaar gezien, my Lady.”

“Dat ben ik in betere tijden,” zei Jane iets minder opgewekt. “Weet u hoeveel ervan geslagen zijn en wat daarmee gebeurd is?”

Lea reageerde ongemakkelijk alsof hij liever geen antwoord gaf.

“Enkele honderden dacht ik, my Lady. Ze zijn op last van de koningin allemaal vernietigd.”

“Dus dit,” zei Jane bedachtzaam, “is het enige exemplaar dat over is. Dat onderstreept maar weer eens de vergankelijkheid van de roem.”

“Daarom,” voegde ze er na een slokje aan toe, “is het goed te beseffen dat het najagen van een wereldse status voor de Heer geen enkel gewicht in de schaal legt.”

Ze nam de munt weer van Lea aan, borg hem op in de buidel en gaf die terug aan de lijfknecht.

Plotseling leek ze hongerig naar nieuws.

“Wie heeft er afgelopen zondag in de kathedraal van St. Paul gepreekt?” vroeg ze.

“Sir Stephen Gardiner, my Lady,” antwoordde Lea.

“Dat verbaast mij,” zei Jane, “ik had eigenlijk de naam van Ridley of Cranmer verwacht.”

“Ze schijnen beide in ongenade gevallen te zijn, my Lady,” zei Partridge. “Het is hen verboden om nog langer in het openbaar te prediken.”

Jane reageerde verbaasd.

“En wordt de katholieke mis al opgedragen?” vroeg ze.

“Nog niet wijdverbreid,” antwoordde Partridge, “maar op enkele plaatsen is dat al gebeurd.”

“Dat zal spoedig veranderen,” zei Jane met spijt in haar stem. “Wanneer zelfs de voormalige hertog van Northumberland de bedenkelijke stap heeft gezet om zich van het ware geloof af te wenden, dan rijst toch de vraag wie het aandurft om dat niet te doen?”

“Misschien hoopte hij daarmee gratie te kunnen krijgen,” antwoordde Lea. De vriendelijke uitdrukking verdween van Jane’s gezicht.

“Gratie!” stootte ze met ijzige stem uit. “Wie zou hem dat geven? Hij heeft mij en mijn familie in de grootst mogelijke ellende gestort met zijn onteugelijke ambitie. En voor wat betreft de vraag of hij met zijn bekering zijn leven hoopte te kunnen redden en anderen dat een aanvaardbare reden vinden, ik ben die mening niet toegedaan. Wat voor leven had hij gedacht nog te kunnen leiden nadat hij als generaal een veldtocht leidde en daarna door zijn rampzalige optreden door iedereen werd gehaat en bespot? Wiens opsluiting en dood heeft tot meer vreugde geleid dan van enig ander mens?”

Niemand antwoordde. De opgewekte stemming was verdwenen. Bij Jane leek van het ene op het andere moment elk spoortje van mededogen verdwenen. Een lichte blos van opwinding kleurde haar bleke wangen.

“Welke rechter zou hem gratie willen verlenen?” vroeg ze met een stem waarin de haat onverbloemd doorschemerde. “Wiens acties waren zo afschuwelijk? Zijn hele leven was goddeloos en vol schijnheiligheid en zo zal het ook in het hiernamaals zijn. Met zijn zogenaamde bekering viel ook de hemelpoort voor hem definitief in het slot.”

Niemand aan tafel haalde het in zijn hoofd om daar iets tegen in te brengen, noch om iets ten faveure van de hertog aan te dragen. Voor Jane was dit aanleiding om haar tirade ongeremd voort te zetten.

“Moet ik, jong van jaren nog, mijn geloof verzaken om mijn leven te redden?”

Ze schudde afkeurend het hoofd.

“Nee, God verhoede! Maar veel meer had hij, wiens leven toch al goeddeels voltooid was en niet lang meer zou hebben voortgeduurd, dat hebben moeten nalaten.”

Ze zweeg. Venijnig nam ze nog een slok.

“My Lady,” zei de vrouw van Partridge zacht, “misschien ervoer de hertog het leven als dermate zoet, dat zelfs wanneer het verder getekend zou worden door haat en spot, het voor hem nog de moeite waard zou zijn.”

Jane keek haar misprijzend aan.

“Wanneer het leven zo zoet is, zoals u stelt,” zei ze, “en het hem niet had uitgemaakt hoe hij het had moeten voorzetten, dan had hij daarvoor het ware geloof niet hoeven verlaten. De hertog is bij de beslissende, door God gestelde proef door de mand gevallen als een zwakkeling die bezweek onder de dreiging van de dood op het schavot.”

Haar gezicht verzachtte.

“Maar God is ons slechts genadig,” voegde ze eraan toe, “zolang, zoals Hij zegt, u hem niet ontkent, want wie dat doet zal Hij niet toelaten tot het koninkrijk van zijn Vader.”

Daarna verdween de felheid uit haar toon en veranderde ze van het ene op het andere moment weer in een en al belangstellende aandacht. Jane wilde alles weten over de situatie in Londen en de rest van het koninkrijk. Partridge en Lea konden slechts beamen dat de rust leek weergekeerd, maar Partridge plaatste daar nog wel omzichtig enkele kanttekeningen bij.

“In de straten,” zei hij, “tieren de geruchten zoals altijd welig. Want hoewel de koningin heeft aangegeven dat iedereen vrij is om te geloven wat hij of zij wil, zijn veel mensen ervan overtuigd dat we uiteindelijk weer aan de papen zullen worden uitgeleverd. En de weerzin tegen een dergelijke stap is groot. Wij kunnen slechts hopen dat de koningin de wijsheid heeft om in dezen een vaste koers te blijven varen.”

Jane knikte.

“Dat ben ik met u eens. Wanneer dat valse geloof hier weer wordt gepropageerd, wordt alles waar de koning naar gestreefd heeft en wat ik tot mijn laatste snik zal verdedigen, teniet gedaan.”

Partridge leek dit een geschikt moment om op te stappen. Hoe vriendelijk Jane ook probeerde te zijn, hij voelde zich niet erg op zijn gemak.

“Dan moeten wij ons nu bij u excuseren, my Lady. De lieutenant wacht op ons. Wij danken u voor de maaltijd.”

Jane reageerde met een glimlach.

“Ik dank ú heren dat u mij met uw aanwezigheid hebt vereerd.”

“Het was misschien wat brutaal om langs te komen,” verontschuldigde Partridge zich, “niet wetend dat uw Ladyship beneden dineerde en dat we u daarom hier aantreffen.”

“Geenszins,” ze Jane. “Uw bezoek heeft mij veel plezier gedaan.”

Ze stond op. De anderen volgden haar voorbeeld.

“Dan wens ik mij nu terug te trekken,” zei ze. “Een goede avond nog.”

3.

‘Londen 27 augustus 1553. De ambassadeurs aan de keizer.

De koningin heeft een gewone lijfwacht van bereden mannen; acht stukken veldartillerie met de vereiste hoeveelheid munitie werden onlangs naar Richmond gebracht om haar veiligheid beter te kunnen garanderen en om opruiende elementen en anderen die kwade bedoelingen hebben, haar kracht en

gezag te tonen. Afgelopen zondag werd door doctor Watson, een arts, een preek gehouden in St. Paul's Cathedral. Verscheidene leden van de kroonraad waren aanwezig en Yeomen of the Guard om de predikant, die een verhandeling hield over de heilige sacramenten, te beschermen. De preek werd goed ontvangen, zonder gemor of interrupties.

De katholieke mis wordt nu zes of zeven keer per dag aan het Hof opgedragen en ook daarbij zijn leden van de kroonraad aanwezig. Prinses Elizabeth heeft haar gezicht nog niet laten zien. Op 24 augustus, de dag van Sint Bartholomeus, werd de katholieke mis een aantal malen opgedragen in St. Paul's Cathedral; het ochtend- en avondgebed worden daar al in het Latijn gehouden.

Het hoofdaltaar is opnieuw opgezet in de kathedraal en in verschillende andere kerken is de katholieke mis opgedragen en het protestantse kruisbeeld vervangen door een katholiek exemplaar. Op die manier lijkt het erop dat langzaam maar zeker de weg zal worden ingeslagen die zal leiden tot goedkeuring van een aantal door de koningin voorgestelde maatregelen door het parlement. De buitenlandse protestantse vluchtelingen, met name Fransen en Vlamingen, worden er steeds meer van verdacht dat ze uit zijn op het in het geheim aanzetten tot rebellie; maar ze worden zo zorgvuldig in de gaten gehouden dat ze het nog niet aandurven om daadwerkelijk stappen in die richting te zetten. Ze beginnen de hoop te verliezen om het vaste voornemen van de koningin om het katholicisme in ere te herstellen nog te kunnen verhinderen en sommigen overwegen of ze naar het vasteland zullen terugkeren, de Vlamingen naar Denemarken en de Fransen naar Genève.

Het is waarschijnlijk dat de gezanten van de koning van Frankrijk in Engeland hun uiterste best zullen doen om, in het geheim, tumult en rebellie over het geloof aan te moedigen nu de intriges van de hertog van Northumberland zijn mislukt en de claim van de koningin van Schotland op de Engelse troon niet gemakkelijk kan worden uitgeoefend. Als alle buitenlanders, Fransen of Vlamingen, die tot nu toe zijn gevluht uit hun eigen land onder beschuldiging of een verdenking van een misdrijf van welke aard dan ook, uit het koninkrijk zouden worden verdreven, zouden de Fransen minder middelen hebben om hun machinaties uit te voeren. Hieraan kunnen we toevoegen dat een van de ambassadeurs van de koning van Frankrijk, de bisschop van Orléans, die ambassadeur was in Venetië, in gezelschap van M. de Gié en de Noailles, bij de koningin op audiëntie zijn geweest en dat ze daarbij de geloofsbrieven van de koning hebben overhandigd.

Ze hebben de koningin gefeliciteerd met haar troonbestijging en de gelegenheid aangegrepen om haar aan te moedigen om vastberaden de religie te hervormen. Wij geloven niet dat dit voortkomt uit christelijke overtuiging, maar dat het geen ander doel of motief heeft, dan het aanmoedigen van de snelheid waarmee de koningin het herstel van het katholieke geloof nastreeft om haar zo bij de bevolking in diskrediet te brengen. Hun kwade trouw wordt duidelijk bewezen omdat ze aanvankelijk probeerden goede sier te maken met de hertog van Northumberland, de koningin haar wettig recht op de troon ontzegden en ze er alles aan gedaan hebben om de relatie tussen Engeland en Uwe Majesteit in ernstige mate te frustreren. Hun intriges brachten de hertog een schandelijke dood en ze worden bevestigd door de expliciete bekentissen van Henry Dudley en de brieven van Franse zijde die op hem werden gevonden. De Fransen zijn er een meester in om hun ware gedachten en gevoelens te verhullen.

We hebben gehoord dat de Franse gezanten gevraagd hebben om voor onbepaalde tijd in Engeland te mogen blijven, onder het mom dat ze graag willen deelnemen aan de jacht die vanuit Windsor wordt georganiseerd. Als we erin slagen de ware reden van hun langdurige oponthoud te achterhalen, laten we het Uwe Majesteit weten. De koningin verleende hen slechts kort audiëntie, maar toch prezen ze de menselijkheid en de vriendelijke aard van de koningin en verklaarden dat als de kroonraad verenigd blijft, ze veel goede dingen zou kunnen realiseren. De kroonraad lijkt ons echter, na zorgvuldige overweging, niet te zijn samengesteld uit ervaren mannen, begiftigd met de nodige kwaliteiten om het bestuur en de regering van het koninkrijk te leiden. Verscheidene leden worden meer geleid door hebzucht dan door competentie en zij (de Fransen) zijn zich er terdege van bewust, dat zij het onderling niet met elkaar eens zijn. Er wordt bijvoorbeeld openlijk over gesproken dat Lord Paget niet overweg kan met bisschop Stephen Gardiner en dat verschillende leden elkaar het licht in de ogen niet gunnen. De hofdames die over de persoon van de koningin moeten waken, vragen van haar meer gunsten dan ze zou moeten verlenen. Verder heeft men ontdekt dat de graaf van Pembroke een kostbaar zwaard en degen aan Courtenay heeft gegeven, bovenop verscheidene paarden, die meer dan drieduizend kronen waard zijn, om zijn positie in de kroonraad terug te krijgen.

Het gedrag van de koningin is misschien niet altijd verstandig, maar valt wel te rechtvaardigen, Sire, omdat ze toen ze de troon besteeg het koninkrijk in zo'n ellendige staat aantrof, dat ze onmogelijk alles recht kan zetten, of

iedereen die zich schuldig heeft gemaakt aan iets onoorbaars kan straffen; anders zou ze op alle fronten snel medestanders verliezen. De meesten van hen waren kortgeleden nog tegen haar; maar na verloop van tijd zal ze in staat zijn om haar regering op de juiste wijze vorm te geven, en de Fransen zullen bij haar dan geen poot meer aan de grond krijgen.

Sire, Martin de Guzmán arriveerde afgelopen zondag in Londen en nam zijn intrek in een hostel. Hij had verzuimd om ons te informeren over zijn aankomst, en ook had hij geen accommodatie voor zichzelf geregeld. Hij zond een boodschapper om ons te laten weten dat hij ziek was en veel last van nierstenen had; we boden hem via dezelfde boodschapper onze diensten en hulp aan, en informeerden naar zijn gezondheid. Op de maandagochtend bracht Simon Renard hem een bezoek en herhaalde ons aanbod om een helpende hand toe te steken. De Guzmán verzocht ons om een boodschapper naar de koningin te sturen om haar te informeren over zijn aankomst en de reden van zijn reis en haar te feliciteren met haar troonbestijging. Ook wil hij de koningin graag laten weten dat hij geen passend verblijf heeft kunnen vinden, en hij verzoekt haar om haar huismeester daarvoor zorg te laten dragen. We hebben gehoor gegeven aan zijn verzoek; en de koningin leek erg blij met zijn komst en vroeg of Guzmán via Brussel was gekomen en met Uwe Majesteit had gesproken. We hebben besloten om hem te vergezellen naar Richmond, om uit te vinden welke lijn hij zal volgen, en als hij verder gaat dan wat Uwe Majesteit heeft opgedragen, hem mede te delen dat hij moet voldoen aan wat we Uwe Majesteit op de 14e van de huidige maand schreven. Op de dag van Saint Bartholomeus vergezelden we M. de Guzmán naar Richmond. Hij maakte zijn opwachting bij de Koningin en legde uit wat zijn opdracht was. Hij ging niet in op de kwestie van een huwelijk.

De Fransen verspreidden hier het nieuws dat het laatste treffen tussen de ruitery van Uwe Majesteit en het grootste deel van het leger te velde van de Koning van Frankrijk sterk in het nadeel van Uwe Majesteit is. Maar de details zijn hier inmiddels bekend geworden en ze zijn gedwongen om hun woorden terug te nemen, het verlies van Hesdin toe te geven en te rouwen om het verlies van verschillende edelen van Frankrijk. Zij blijven het nieuws verspreiden van de gevangenneming van de Hertog d'Arscot en dat hij door de boeren naar Amiens werd gebracht. We hebben vernomen dat, hoewel hun leger is versterkt met Zwitserse huurlingen, de Fransen niet van plan zijn om de strijd weer te hervatten, maar een minder riskante koers willen volgen door de passages over de rivier de Somme te verdedigen, zodat het onmogelijk wordt om

het koninkrijk zelf binnen te vallen. De graaf van Derby is toegetreden tot de kroonraad en Stephen Gardiner is Lord Chancellor van het koninkrijk. De kroning van de koningin is vastgesteld voor 1 oktober en de bijeenkomst van het Parlement voor de vijfde van dezelfde maand.

Er wordt beweerd dat de koningin het koninkrijk aantrof met schulden ter waarde van 500.000 pond sterling. M. de Gié heeft zijn geloofsbrieven van de koning van Frankrijk naar Courtenay gebracht, die ze onmiddellijk naar zijn moeder stuurde, opdat zij de inhoud ervan aan de Koningin kon meedelen. De kern van de brieven moet binnen twee dagen bekend worden gemaakt. We zullen Uwe Majesteit op de hoogte brengen zodra we iets horen.

De Franse ambassadeurs hebben verschillende leden van de kroonraad gefêteerd, waarbij Courtenay ook werd uitgenodigd, en wel in zijn hoedanigheid van lid van de kroonraad; waardoor zijn deelname niet verdacht zou overkomen. De koningin was begonnen om met onze secretaris bepaalde details van het verhoor en de bekentenis van de hertog van Northumberland te bespreken, maar ze werd gestoord en kon het niet afmaken. We zullen ons best doen om zoveel mogelijk informatie uit haar of uit andere bronnen te krijgen zodat wij u die kunnen toesturen.’

4.

Blanche Parry huiverde in haar dunne mantel. De nachten werden al langer en kouder. Ergens ver weg hoorde ze de roep van een uil. Niets bewoog in de maanloze duisternis die haar omringde. In de struiken links van haar ritselde iets.

Plotseling verscheen verderop het licht van een fakkel. Toen het dichterbij kwam, zag ze vaag de contouren van een man in het zwart en daarachter een ruiter op een wit paard. De man op het paard droeg een lange, witte mantel en een wit masker met drie donkere gaten: twee op de plaats waar de ogen zich moesten bevinden en één op de plek van de mond.

Blanche liepen de rillingen over de rug toen ze de twee zag naderen. Er ging iets enorm bedreigends van hen uit. Alsof ze zich elk moment van hun kleding konden ontdoen en er twee duivels onder vandaan zouden komen, om zich met geweld op haar te storten. Het liefst was ze zo snel mogelijk door de achterdeur Hatfield House binnengevlucht en had ze de deur achter zich op slot gedraaid. Ze vermande zich toen de paarden enkele passen bij haar vandaan stilhielden en de volledig in het wit gehulde ruiter afsteeg.

“De Grote Wijze,” zei de man in het zwart en boog het hoofd.

Blanche maakte eveneens een buiging, opende zwiĳgend de deur en ging beide mannen voor, een smalle raamloze gang in, zwak verlicht door enkele kaarsen in houders. De gang voerde rechtstreeks naar de privévertrekken van Elizabeth.

De prinses had plaatsgenomen op een zetel en droeg slechts een onderrok en daarover een dunne lichtblauwe jurk. Ze had volgens de instructie geen schoeisel aangetrokken, geen sieraden omgedaan en niets op het hoofd gezet. Het rossige haar golfde over haar schouders en de bovenkant van haar rug.

Zo gauw Elizabeth de Grote Wijze in het oog kreeg, stond ze op en boog het hoofd. Nu pas zag Blanche in volle omvang diens imposante verschijning. Hij stak met kop en schouders boven iedereen uit. Toen hij zijn mond opende klonk een zware sonore stem, waar een enorm dwingend karakter vanuit ging.

“Prinses,” zei hij, “Ik ben door de raad van wijzen gestuurd om u, nu uw eenentwintigste verjaardag aanstaande is, in te wijden in het grote geheim dat door de raad met u zal worden gedeeld.”

Hij wees met zijn in een witte handschoen gestoken hand in de richting van de man in het zwart.

“Voor wij echter overgaan tot het ritueel, zal onze arts vaststellen of u, conform de eeuwige wetten waaraan het inwijdingsritueel is onderworpen, uw maagdelijkheid hebt behouden. Uw lijfdame zal daarbij assisteren.”

Elizabeth knikte nauwelijks waarneembaar met het hoofd en begaf zich naar een bank met twee hoge leuningē. Tegen een van de leuningē was een stapel kussens gelegd. Elizabeth ging met haar hoofd op de kussens liggen, trok daarna haar benen op en legde de knieholtes over de andere leuning. Haar onderbenen en blote voeten bengelden ruim boven de vloer. Toen ze tevreden was met haar positie, sloot ze de ogen, wachtend op de dingen die komen gingen.

Blanche trok geroutineerd de dunne jurk en onderjurk tot net onder de navel omhoog zodat het geslacht van Elizabeth zichtbaar werd. De rossige bos schaamhaar vlamde op tegen de bleke huid van haar dijē en onderbuik. Blanche duwde haar benen uit elkaar zodat de schaamlippen zichtbaar werden. Toen deed ze een stap achteruit, pakte een kaars en hield die boven de intieme delen van de prinses.

De man in het zwart haalde uit een kleine leren tas die hij bij zich droeg twee spatels en boog zich over Elizabeth. Met de bovenzijde van de spatels duwde hij de schaamlippen uit elkaar, maar doordat de prinses even ongemakkelijk bewoog, gleed een van de spatels weg en sloot de opening zich weer.

Een tweede poging slaagde wel. De man in het zwart tuurde langdurig in de opening, haalde toen voorzichtig beide spatels weg en richtte zich op. Blanche haastte zich om de onderrok en jurk weer over de benen van Elizabeth te trekken. Die kwam voorzichtig overeind, een hoogrode blos op beide wangen.

De man in het zwart knikte in de richting van de Grote Wijze. Opnieuw klonk de zware, sonore stem.

“U hebt zich gehouden aan de gelofte uw kuisheid onder alle omstandigheden te bewaren,” zei hij, “en daarom kan het ritueel worden voortgezet. Behalve u en ik dient iedereen deze ruimte te verlaten.”

Blanche en de man in het zwart gingen naar een belendend vertrek en direct nadat de deur zich achter hen gesloten had, nam de Grote Wijze plaats op de bank naast Elizabeth. Hij draaide zijn met een witte kap bedekte hoofd in haar richting. De drie donkere gaten boezemden haar geen angst in; wat haar hart slechts wild deed kloppen was het feit dat ze nu, na al die jaren, zou worden ingewijd in het ultieme geheim, de reden van haar bestaan, het onderdeel dat ze uitmaakte van een groter geheel, waarvan ze tot nu toe slechts vermoedde dat het enorm moest zijn, maar ze zich geen enkele voorstelling kon maken van haar precieze plaats daarin.

De man in het wit pakte haar beide handen en drukte die tegen zijn borst. Ze voelde de harde spieren onder de dunne stof. De man naast haar was niet alleen imposant van gestalte, maar moest ook sterk zijn als een gladiator in de arena van Rome.

Ze huiverde licht door de aanraking en voelde plotseling een sterk verlangen om zich van haar kleding te ontdoen en zich naakt tegen hem aan te vleien, zodat zijn grote handen haar konden strelen op elke plek van haar roomblanke lichaam.

De sonore stem klonk weer. Achter de donkere gaten van de ogen meende ze even in het licht van de dichtstbijzijnde kaars een glinstering op te vangen.

“Wij allen,” zei hij, “en niemand uitgezonderd zijn kleine vlammen afgescheiden van een immense gloed, die lang, heel lang geleden plotseling opbloeide als een roos uit de knop. Wat zich van die enorme gloed afscheidde, waren werelden, zoals die waarop wij nu leven, en de sterren die oplichten aan het nachtelijk firmament. Elke wereld kent zijn eigen natuurwetten en regels en toont zich in die mate aan ons.”

Hij legde een hand op haar knie en boog zich nog iets dichters naar haar toe.

“Wanneer wij sterven,” ging hij verder, “dooft de onzichtbare vlam die in ons brandt niet, maar verlaat het lichaam, dat slechts een omhulsel is dat bij

de dood wordt afgeworpen, om op zoek te gaan naar iets anders, zoals wij dagelijks ons lichaam hullen in kleding. De meeste vlammen zoeken en vinden een nieuw lichaam en blijven veroordeeld tot deze eeuwige kringloop zonder de mogelijkheid daaraan te ontsnappen. Slechts enkele worden uitgezocht om toe te treden tot de kring van uitverkorenen, die stap voor stap tussen hun geboorte en hun eenentwintigste levensjaar worden ingewijd in de wijsheid die in ontelbare jaren is verzameld.”

Hij zweeg. Elizabeth voelde haar hart bonken. De spanning was zo groot dat ze licht hijgde. Haar stevige, jonge borsten bewogen licht mee op het ritme van haar ademhaling. De donkere gaten waarin ze staarde leken haar op te slokken en met huid en haar te verslinden.

Toen de Grote Wijze opnieuw sprak was zijn stem gedaald tot zo'n zacht gefluister dat ze haar best moest doen om hem nog te kunnen verstaan.

“U bent,” zei hij, “tijdens een van die ontelbare levens die aan dit leven vooraf zijn gegaan, opgestegen in de aardse hiërarchie tot een positie die de Engelse kroon voor u onder handbereik heeft gebracht. De kroon is niet, zoals velen valselijk denken, een directe band met God aan wiens gezag u onderworpen bent, maar slechts het bewijs dat u erin geslaagd bent de aardse ketenen van u af te werpen en op te stijgen naar een nieuwe dimensie in uw bestaan...” hij liet een korte pauze vallen, “...en wel het bezit van een eigen wereld.”

Haar oorschelp raakte nu bijna de opening in het masker waar de mond zich bevond en ze was zo verrast door wat ze hoorde dat ze de laatste drie woorden fluisterend herhaalde.

“Een eigen wereld,” zei ze.

De Grote Wijze drukte haar linkerhand nog iets steviger tegen zijn borst. Zijn rechterhand gleed van haar knie naar de binnenkant van haar dij. Ze huiverde licht onder de aanraking.

“Een eigen wereld,” ging de man verder, “een wereld waar u zult wonen met de man die u tijdens uw aardse bestaan zult kiezen, afkomstig uit de kring van andere wijzen. Een man die u in die nieuwe wereld eeuwigdurend zal beminnen en al uw vleselijke lusten op de meest subtiele wijze zal bevredigen van het ene orgastische hoogtepunt naar het andere als de ononderbroken deining van de zee. En de nakomelingen die aan uw schoot ontspruiten, zullen die wereld bevolken en met hen zult u in een volmaakte harmonie samenleven, een harmonie die zo alomvattend is dat er nooit enige verstoring in optreedt.”

De toppen van zijn vingers gleden over de binnenkant van haar dij, licht pulserend, wat een aangename tinteling in haar onderbuik veroorzaakte. Plotseling kon ze de verleiding om zich van al haar kleding te ontdoen en zich naakt tegen hem aan te vleien niet langer weerstaan. Traag kwam ze overeind, haar blik gefixeerd op de donkere gaten in het masker. Eerst trok ze beheerst van ingehouden spanning de jurk uit die ze droeg en liet toen de onderrok van zich afglijden. Volkomen naakt stond ze voor hem, haar hard geworden tepels oprijzend uit haar blanke borsten.

Ze sloeg haar armen om zijn hals, nam in spreidzit plaats op zijn schoot en drukte zich tegen hem aan. De man trok zijn handschoenen uit en liet zijn vingers over haar naakte rug omlaaggliden, tot de bovenrand van haar billen. Ze legde haar hoofd in zijn hals en gaf zich over aan de hypnotiserende woordenstroom die onder het masker vandaan kwam.

“Nooit zult u één moment ongelukkig zijn in uw nieuwe wereld, omdat alle aardse ondeugden zoals verveling, jaloezie, onvervuld verlangen, ziekte of ongemak er niet bestaan. Teruggekeerd tot de bron waaraan u bent ontsproten, zult u zich tot in de lengte der dagen koesteren in een staat van gelukzaligheid die u hier op aarde zelfs in uw beste momenten nooit hebt gekend. Uw lichaam zal eeuwig jong en onbezoedeld blijven, geen rimpels, wratten of andere ont-sieringen die hier bij het verstrijken der jaren zichtbaar worden, zullen u ten deel vallen en de rimpelingen in uw bestaan zullen slechts veroorzaakt worden door de extatische hoogtepunten waarnaar uw man u zal voeren, daarbij uw lichaam bespelend als een instrument dat bij elke beroering een goddelijke klank voortbrengt, toewerkend naar een crescendo dat uw lichaam zal laten vibreren als de strakst gespannen snaar, trillend tot in elke vezel...”

Elizabeth voelde hoe onder de witte mantel het enorme lid van de man zich oprichtte. Ze wreef en drukte er haar eigen geslacht tegenaan, steeds wilder op en neer bewegend op zijn schoot, tot ze haar hoofd in haar nek wierp, een extatisch “Aaah!” uitstootte en ze zich naschokkend weer tegen hem aan drukte. De Grote Wijze streelde haar rug, tot ze gekalmeerd was en toen, alsof ze gewichtloos was, pakte hij haar onder de oksels, hief haar omhoog, stond op en liet haar langzaam zakken tot haar blote voeten het tapijt raakten.

Plotseling voelde ze zich uitgeput en onzeker.

“Maar hoe,” fluisterde ze, “kan dit alles mijn deel worden? Hoe kom ik ooit op de Engelse troon?”

De man pakte haar bij de schouders.

“Maak u daarover geen zorgen,” antwoordde hij. “Daar zullen de wijzen voor zorgen. De grote uitdaging komt pas daarna. Want om de hoogste graad te bereiken zult u de troon tot het einde van uw leven in de maagdelijke staat waarin u nu verkeert, moeten behouden. Dat zult u slechts met de inzet van al uw krachten kunnen realiseren.”

“En de man,” fluisterde ze, “de man die mij naar de nieuwe wereld zal vergezellen.”

Het leek of de Grote Wijze glimlachte achter zijn masker bij het horen van die woorden.

“Die komt vanzelf op uw weg,” zei hij, “het is de man waarop u zo verliefd zult worden als u nooit eerder in uw leven bent geweest. En zo gauw u hem deelgenoot hebt gemaakt van zijn rol in de nieuwe wereld, zal hij als blijk van ultieme trouw een offer moeten brengen.”

“Wat voor offer?” vroeg Elizabeth.

“Elk offer dat u van hem vraagt,” antwoordde de Grote Wijze.

5.

Lambeth Palace lag op de noordelijke oever van de Theems, in oostelijke richting uitkijkend over de rivier. De Grote Zaal van het gebouw in het midden werd links geflankeerd door de plompe vijftiende-eeuwse Lollards' Tower en rechts door het bakstenen poortgebouw. Daarnaast, uiterst rechts van de Grote Zaal, stond de veertiende-eeuwse toren van St Mary-at-Lambeth, het bouwwerk waaraan het paleis zijn naam ontleende.

Al ruim twee eeuwen was Lambeth Palace de Londense residentie van de aartsbisschop van Canterbury. Thomas Cranmer had er twee decennia eerder in die hoedanigheid zijn intrek genomen en nu zat hij er gevangen. Hoewel het huisarrest dat hem was opgelegd niet heel stringent was, hij kon zich vrijelijk door het gebouw en de naastgelegen tuin bewegen, besefte hij bijna elk uur van de dag welke enorme beperking hem was opgelegd. Hij kon niet meer preken, leidde geen diensten meer, met uitzondering van die in de paleiskapel, waar slechts het personeel verscheen, en had vrijwel elk contact met de buitenwereld verloren. Het leek of hij, na zijn optreden bij de uitvaart van de koning, door vrijwel iedereen die er in het koninkrijk toe deed, werd gemeden als de pest.

Wel drong er nog af en toe iets van wat zich buiten het paleis afspeelde tot hem door. Enkele getrouwen hielden hem in woord en geschrift op de hoogte.

In de eerste week van september meldde zich een bode met een brief van de kroonraad. Toen de aartsbisschop haastig het zegel verbrak en de inhoud doornam, werd hij overspoeld door een golf van woede. In de brief stond, volkomen in strijd met de waarheid, dat in Canterbury, vlak na de troonbestijging van Mary, de katholieke mis zou zijn opgedragen en dat dit bij andere gelegenheden zou zijn herhaald. De kroonraad vroeg zich af of hij, Cranmer, mogelijk tot de oude religie was teruggekeerd en dat, mocht hij dit bevestigen, opheffing van het huisarrest door de koningin werd overwogen. De getuige werd ook genoemd: het was John Thornden, de bisschop van Dover.

“Die verachtelijke, slijmerige, liegende monnik!” briepte Cranmer, terwijl hij het document van zich afschoof. Bij de bode, die de inhoud niet kende, leidde dit tot het nodige onbegrip.

“Eerwaarde?”

Cranmer wuifde geagiteerd met de hand.

“Vergeet wat ik gezegd heb,” beval hij. “Laat de kroonraad weten dat ik mij op een antwoord beraad.”

Toen de bode verdwenen was, stond Cranmer op en keek vanuit het venster neer op de tuin, waar de eerste herfsttinten zichtbaar werden. Hij begreep wat de bedoeling was van deze brief: nogal opzichtig probeerde men hem ertoe aan te zetten zijn standpunt opnieuw te bepalen, hem daarbij in de verleiding brengend zijn religieuze overtuiging op te offeren om zo op vrije voeten te worden gesteld. Hij begreep ook dat iedereen die hem kende, en dat waren vrijwel alle leden van de kroonraad, nooit een dergelijk voorstel zou durven doen in de overtuiging dat hij daar gehoor aan zou geven. De opstellers van het schrijven onderwierpen hem aan een test waarvan de uitkomst al vaststond. Hij vroeg zich daarom af wat de ware bedoeling was van de personen die zich verborgen hielden achter het instituut van de kroonraad. Omdat hij het antwoord niet wist, besloot hij Peter Martyr om raad te vragen, onder het mom dat hij verder werkte aan het Book of Common Prayer. Martyr liet lang op zich wachten, of liever gezegd: niets van zich horen.

Korte tijd later, op een winderige dag in september, kreeg Cranmer bezoek van Sir John Cheke. Cheke had Edward de Zesde onderwezen in de Griekse wijsgeren, waarvan hij een groot kenner was, en werd door de koning in juni als beloning aangesteld tot secretaris van de kroonraad. In die functie had hij het hele drama rond de opvolging van nabij kunnen volgen. Maar net als Cranmer had Cheke zich niet neergelegd bij de troonbestijging van Mary. Als overtuigd protestant weigerde hij zich te onderwerpen aan een katholieke vorstin.

Eind juli was hij daardoor in de Tower beland, maar in de golf van gratieverleningen die gevolgd waren op de executie van de hertog van Northumberland, werd hij op vrije voeten gesteld. Zijn eerste gang in vrijheid was een bezoek aan de aartsbisschop.

Terwijl de wind tegen de vensters beukte en de rivier waar ze op uitkeken, schuimde en ziedde, vertelde Cranmer voor welk dilemma hij zich geplaatst zag. Zijn standpunt herzien zou hij nooit, maar wat hij steeds sterker overwoog was om het koninkrijk bij eerste gelegenheid te ontvluchten, zoals veel medestanders inmiddels hadden gedaan. In Denemarken was hem, in het diepste geheim, een leerstoel aan de universiteit van Kopenhagen aangeboden en het verlangen om daar gehoor aan te geven werd met de dag sterker.

Cheke reageerde verbaasd op wat Cranmer hem vertelde.

“In de Tower,” zei hij, “heb ik veel medestanders gesproken, eerwaarde. Iedereen is ervan overtuigd dat deze koningin niet lang aan de macht blijft. Deze brief bewijst dat ze er niet in slaagt haar katholieke identiteit in het belang van het koninkrijk op te geven. Door u aan haar zijde te krijgen, hoopt ze het reformatieproces een zware slag toe te brengen. Waar dit eindigt is daarom onafwendbaar: ze zal er met heel haar wezen naar streven om de oude religie in ere te herstellen. De weerstand die dat gaat oproepen, wordt haar naar mijn stellige overtuiging uiteindelijk fataal. Wanneer u nu vlucht zal dat later zeker worden uitgelegd als lafheid. Willen wij, teruggekeerd uit ballingschap, de rest van ons leven dit onuitwisbare stempel met ons meedragen?”

Cranmer oogde ook na deze woorden besluiteloos.

“Staat u mij toe?” vroeg Cheke op de boekenkast achter de aartsbisschop wijzend.

Cranmer knikte, Cheke stond op, liet een hand langs de ruggen van de boeken gaan en trok er toen een uit.

Hij ging weer tegenover de aartsbisschop zitten, sloeg het boek open, bladerde er wat in en overhandigde het vervolgens geopend aan Cranmer.

“Leest u dit eens,” zei hij.

Cranmer liet zijn ogen over de tekst gaan. Het was de dialoog tussen Plato en Socrates, toen de laatste in de gevangenis zat en het aanbod had gekregen om te ontsnappen en te vluchten. Zwijgend las hij de passages door. De strekking was duidelijk. Toen hij het uit had, keek hij Cheke aan.

“U hebt gelijk,” zei hij. “Vluchten is geen optie. Wij moeten staan voor onze overtuiging.”

Cheke knikte. “Ik ben blij dat u dat inziet, eerwaarde.”

“Dat neemt niet weg,” zei Cranmer, “dat ik op het schrijven van de kroonraad zal moeten reageren. Maar hoe doe ik dat?”

Cheke reageerde opnieuw verbaasd.

“Uw krachtigste wapen is de gave van het woord,” zei hij, “Richt u daarom in een pamflet rechtstreeks tot het volk. Ontken dat u zich zou hebben verlaagd tot het laten opdragen van een katholieke mis.”

Hij leek even te aarzelen.

“Die brief is waarschijnlijk niet bedoeld om u echt in de verleiding te brengen de reformatie de rug toe te keren,” vervolgde hij toen, “maar vooral om u in diskrediet te brengen. Ik ben er vrijwel zeker van dat het verhaal dat u katholieke missen hebt laten opdragen ook al in de straten van Londen rondgaat. Daarmee probeert men uw reputatie van onkreukbaarheid een zware slag toe te brengen. U moet er daarom in het openbaar afstand van nemen. Katholieken die hier geloof aan hechten zullen u veroordelen om uw zwakke karakter en protestanten zullen dit zien als het ultieme verraad. Wanneer u daartegen niets onderneemt, wordt uw positie onhoudbaar.”

Cranmer knikte. Hij had het antwoord waarna hij zelf meer dan een week tevergeefs had gezocht.

6.

De Franse koning wees naar de stelling op het schaakbord dat tussen hen in op tafel stond.

“Wel, maarschalk,” zei hij, terwijl hij met zijn rechterhand enkele stukken nog wat preciezer op hun velden posteerde. “Wat is hier voor wit de winnende combinatie?”

Anne de Montmorency bestudeerde de posities van de stukken op het bord. Op het eerste gezicht leek zwart in de verdediging gedrongen. Wit had een enorm ruimtelijk overwicht. Maar wie wat beter keek, zag dat dit ogenschijnlijke voordeel ook grote gevaren met zich meebracht. Vooral de witte damevleugel oogde zwak. De ver opgerukte pionnen werden nauwelijks ondersteund door de lichte en zware stukken en leken niet opgewassen tegen een aanval via de lange diagonaal.

De koning vroeg echter niet om een kansrijk offensief, maar om een winnende combinatie, dat wil zeggen een zettenreeks die de partij besliste. De Montmorency keek niet op, want hij wist dat Henri hem observeerde: licht spottend en buitengewoon tevreden met wat hij waarschijnlijk na uren rekenen en onderzoeken had geconstrueerd: een stelling waarbij uit de ontelbare

mogelijkheden die het schaakspel in dit soort posities bood, er slechts één dwingend en onafwendbaar naar winst voerde.

Hij wist ook dat de koning eigenlijk verwachtte dat hij de oplossing niet zou vinden, maar dat hij, wanneer het hem toch lukte, daarmee diens bewondering zou oogsten. Henri had de onbedwingbare neiging om mensen die zijn vaak onnavolgbare gedachten op waarde wisten te schatten, of in ieder geval de suggestie wekten dat ze dat deden, met respect te behandelen. Wie dat niet lukte, kon rekenen op hoon en een onmiddellijke daling in de pikorde van de entourage van de koning. Die afgang begon met openlijk negeren, om vervolgens over te gaan in beledigingen en in de laatste fase verwijdering van het hof.

“Uw verslag klinkt mij als gezoem in de oren,” waren de woorden waarmee hij slechts een dag eerder een van de generaals die bij Hesdin had gefaald ten overstaan van een groot gezelschap het bloed naar de wangen had gejaagd. Iedereen die Henri een beetje kende, wist dat de carrière van deze generaal definitief gebroken was.

De Montmorency keek naar de witte dame. Zij was in de plannen van de vorst als jonge koningin van Schotland de beoogde kandidaat voor de Engelse troon. Slaagde die opzet dan zou dat de Franse positie in Europa beslissend kunnen versterken. Ze werd op het bord echter aangevallen door de zwarte dame; dat moest koningin Mary zijn. De zwarte dame werd gedekt door de zwarte loper, door Henri eerder aangeduid als Lady Jane.

Plotseling zag de Montmorency de winnende combinatie. Wanneer de witte dame de zwarte sloeg, kon zwart niet met de loper terugslaan, omdat een zwarte toren op de onderste rij dan plotseling in de lucht hing en zwart mat ging. Het ruilen van de torens was ook geen optie, omdat ook dan mat onafwendbaar bleek.

Hij keek op van het bord en zag dat de koning hem licht geamuseerd opnam.

“En maarschalk?”

De Montmorency voerde traag de opeenvolgende zetten uit en keek toen opnieuw op van het bord.

De koning keek hem vol bewondering aan en klapte geluidloos in de handen.

“Bravo,” zei hij slechts.

Daarna boog hij zich voorover en zette de stukken terug op hun oorspronkelijke posities. Vervolgens leunde hij achterover.

“En nu de betekenis, maarschalk.”

De Montmorency gaf de verklaring. De koning onderbrak hem toen de dames werden geruild.

“Maar dat hoeft niet,” zei hij en verplaatste in plaats daarvan de zwarte loper.

De Montmorency reageerde zonder aarzelen.

“Maar dan verliest zwart de dame en de partij.”

“Helemaal juist,” zei de koning. “Vat u het nu nog maar eens kort samen.”

De Montmorency leunde achterover.

“De zwarte dame is koningin Mary,” zei hij, “en de witte dame de koningin van Schotland. Wanneer de witte dame de zwarte elimineert is Engeland, gesymboliseerd door de zwarte koning, van ons.”

“En de witte toren, maarschalk?” vroeg de koning.

“Dat is de Grote Wijze,” antwoordde de Montmorency. “Hij elimineert prinses Elizabeth.”

Henri knikte.

“Voortreffelijk,” zei hij, “u stelt mij zelden teleur.”

Hij boog zich voorover, liet zijn hand over de stukken op het bord gaan en zei zacht: “Het spel verloopt zoals we hadden gewenst. Nu is het alleen nog wachten op het goede moment. Dan slaan we toe en is Engeland van ons.”

“En de Lady Jane, majesteit?” vroeg de Montmorency op de zwarte loper wijzend.

“Haar positie,” antwoordde de koning, “heeft mij de meeste hoofdbreken gekost, maar het veld waarop ze uiteindelijk terecht is gekomen, geeft die het best weer.”

Hij raakte het stuk even met de vingertoppen aan.

“Zij is machteloos,” zei hij toen.

7.

Cranmer boog zich vroeg in de ochtend, terwijl een bleke zon boven de rivier verscheen, nog één keer over het verweerschrift dat hij een dag eerder had opgesteld.

‘Een verklaring van de geestelijke Thomas Cranmer,’ las hij, ‘aartsbisschop van Canterbury, en tevens een veroordeling van het onware en lasterlijke verslag van een enkeling die heeft gemeld dat in Canterbury, bij de eerste proclamatie van de koningin, de katholieke mis zou zijn opgedragen.’

De aanhef beviel hem nog steeds niet, maar beter zou het niet worden. Daarom las hij verder. ‘De duivel, de oude tegenstander van Christus, is een

leugenaar en de vader van de leugen. Niet voor niets heeft hij zijn dienaren en vazallen ertoe aangezet om Christus en het ware woord en religie te laten vervolgen. Want terwijl de meest nobele prins van het koninkrijk, koning Henry de Achtste, bij het gewaarworden van de grove misstanden in de Latijnse mis, de hervorming in gang zette en ook onze overleden soevereine heer koning Edward de Zesde fouten en misbruiken daarvan faliekant afwees en daarom Het Heilige Avondmaal van Christus, zoals dat door de apostelen in de vroegste Kerk werd uitgevoerd, in ere herstelde, heeft de duivel, door te liegen over het Heilige Avondmaal zoals die oorspronkelijk bedoeld was, geprobeerd om de katholieke mis weer in te voeren. En om dat soepel te laten verlopen, hebben sommigen misbruik gemaakt van mijn naam, Thomas, aartsbisschop van Canterbury, en beweerd dat ik de katholieke mis in Canterbury zou hebben laten opdragen en dat ik Hare Majesteit de koningin zou hebben gevraagd dezelfde mis op te dragen in St. Paul's Cathedral. Maar juist die plek, waar de dienst twintig jaar lang goed werd uitgevoerd, verdient het niet om te moeten lijden onder kwade bedoelingen en leugens. Tot nu toe hebben wij als overtuigde hervormers alle gebeurtenissen in de voorbije maanden in stilte gedragen, maar wanneer foutieve informatie en leugens Gods waarheid geweld aan doen, dan kunnen wij niet langer zwijgen. Daarom willen wij langs deze weg de wereld laten weten, dat niet ik het was die de mis in Canterbury liet opdragen, maar een valse, slijmerige, liegende en mismaakte monnik.'

Hij overwoog even om de laatste zin aan te passen, maar verwierp die gedachte vrijwel meteen. Daarvoor was zijn woede nog steeds te groot. Hij las verder.

'En wat mijzelf betreft: om de mis op te dragen in aanwezigheid van de koningin, of op enige andere plaats, dat heb ik nooit gedaan en dat weet Hare Majesteit heel goed. Maar als Hare Majesteit mij daarvoor toestemming geeft, dan zal ik bereid zijn om het tegendeel te bewijzen. Het Book of Common Prayer is door de meest oprechte en goddelijke prins, koning Edward de Zesde en zijn parlement, in overeenstemming met de opdracht van onze Verlosser Christus, omarmd en in overeenstemming gebracht met wat door zijn apostelen en kerk vele jaren is gepredikt. Weet, dat de katholieke mis in veel opzichten niet gebaseerd is op Christus, zijn apostelen, noch de oude Kerk, maar daar duidelijk in strijd mee is en daarom slechts als blasfemie kan worden aangemerkt. En hoewel velen, geleerd of niet geleerd, ten onrechte beweren dat Peter Martyr geen vooraanstaand theoloog is, zal ik, wanneer Hare Majesteit de koningin daarmee instemt, met Peter Martyr en vier of vijf andere theologen

naar keuze, het op mij nemen om duidelijk te maken dat alleen onze gemeenschappelijke gebeden in de kerken, en niet toediening van de sacramenten en andere riten en ceremonies, zoals ze door onze soevereine heer koning Edward de Zesde zijn uitgebannen, zuiverder en meer volgens Gods Woord zijn, dan wat de afgelopen duizend jaar in Engeland is verkondigd. Gods Woord zal onze rechter zijn, en wij zullen zo nodig ons standpunt met schriftelijk bewijs staven. Wij zullen overtuigend aantonen dat de Anglicaanse Kerk van Engeland, conform parlementaire wetgeving, dezelfde is die vijftienhonderd jaar geleden werd beleden. Aanhangers van de katholieke kerk zullen dergelijk bewijs nooit kunnen leveren.'

Cranmer leunde achterover en sloot de ogen. Hoewel hij in grote lijnen tevreden was over de inhoud wilde hij er toch nog iemand naar laten kijken die dezelfde overtuiging had en die hij deskundig genoeg achtte om mogelijk nog enkele verbeteringen aan te brengen.

Hij rinkelde met een bel en gaf de kamerdienaar die direct daarna verscheen opdracht om John Cheke te ontbieden.

8.

Seigneur de Gié monsterde het moordcommando dat zich in het diepste geheim in een achterafzaaltje van een eetgelegenheid in Whitby, niet ver van de Tower, had verzameld. De eigenaar was een overtuigd protestant en aanhanger van Lady Jane en daarom was de locatie een geliefde verzamelplaats voor tegenstanders van Mary. De mannen die met glimmende gezichten van de drank aan de houten tafels zaten, beantwoordden in elk opzicht aan de beschrijving die je van een moordcommando mocht verwachten. Ooglappen, littekens, met stukken leer of metaal opgezette wambuizen, daaronder rafelige hemden, slonzige bruine of zwarte broeken, lubberende kousen en versleten en zo vaak versteld schoeisel, dat er nauwelijks nog iets van het origineel over was. De messen die ze bij zich droegen, werden door sommigen tevoorschijn gehaald om hompen brood, stukken worst of ander op tafel uitgestald voedsel mee in stukken te snijden. Overtuigde protestanten waren het uit Engeland, Frankrijk, Vlaanderen en zelfs twee Denen. Het grootste deel van de buitenlanders had in Engeland een toevlucht gezocht omdat ze in hun eigen land werden vervolgd, of, zoals de Denen, om strafrechtelijke vervolging te ontlopen.

De blikken die ze de Franse Seigneur toewierpen, liepen uiteen van respect, nieuwsgierigheid tot ronduit wantrouwen. Respect omdat de Gié bekend stond als een ervaren vechtjas die nergens bang voor was. Nieuwsgierig omdat ze

hoopten dat ze vanavond eindelijk permissie zouden krijgen om datgene te doen wat ze het liefst wensten en dat was het doden van een koningin die in hun ogen niet veel meer was dan een katholieke bastaard die zo snel mogelijk naar de andere wereld moest worden geholpen. Wat hen ook verbond, zo wist de Gié, was hun wens om datgene voort te zetten waaraan bijna twee maanden eerder een even plotseling als dramatisch eind was gemaakt: de regering van Lady Jane als enige ware koningin van Engeland.

Met geruchten over intriges van de hertog van Northumberland hoefde je bij deze mannen niet aan te komen. Zij waren er voor de volle honderd procent van overtuigd dat die slechts door katholieke hitsers waren verspreid om de Lady Jane in een kwaad daglicht te stellen en Mary op de troon te krijgen. Voor hen was Northumberland een martelaar, gevallen voor een rechtvaardige zaak waarvoor hij tot zijn laatste ademtocht had gestreden, al kon diens bekeering tot het katholieke geloof op weinig waardering rekenen. En nu Northumberland was geëxecuteerd, zouden ze pas in actie komen wanneer hun nieuwe leider, de hertog van Suffolk, Jane's vader, daar toestemming voor zou geven.

Dat was ook de reden dat de Gié hen bij elkaar geroepen had. Want die toestemming zou er, zo lang Lady Jane opgesloten zat in de Tower, niet komen. De hertog was daarover volstrekt duidelijk geweest. Eerst diende zijn dochter te worden vrijgelaten dan wel bevrijd. Een dag eerder had de Franse ambassadeur de Gié echter ontboden en vertelt dat de Franse koning opdracht gaf om niet langer te wachten. Met of zonder goedkeuring van Suffolk: Mary moest dood. De Gié wist dat het negeren van een dergelijke koninklijke order hem zwaar zou worden aangerekend. Hij stond nu voor de vrijwel hopeloze opdracht om deze mannen ervan te overtuigen dat ze, ook zonder toestemming van Suffolk, tot actie dienden over te gaan.

Innerlijk gespannen als een boog, maar uiterlijk een nonchalante kalmte uitstralend, nam hij het woord.

“Mannen,” zei hij, “ik heb jullie bij elkaar geroepen, omdat onze opdracht nu onverwijld dient te worden uitgevoerd. Langer wachten betekent dat we de hele operatie opnieuw moeten herzien. Van onze informant hebben wij gehoord dat het doelwit waarschijnlijk binnen twee weken een andere residentie zal kiezen. In alle gevallen zal die residentie beter beveiligd zijn, hetgeen het uitvoeren van onze opdracht in ernstige mate zal bemoeilijken.”

De uitwerking van zijn woorden leek minimaal, maar hij voelde dat ze bepaald niet in goede aarde vielen. Plotseling leek er een onzichtbare muur

tussen hem en de mannen voor hem te worden opgeworpen. Een muur die hij met zijn hele inzet moest zien te slechten.

“Er is nog een reden waarom langer wachten weinig zin heeft. Ons doelwit heeft geldgebrek en daarom al haar bereden troepen naar huis gestuurd. Ze wordt in haar residentie nu slechts bewaakt door een afdeling hellebaardiers. Vanuit de residentie is het onmogelijk om in noodsituaties snel versterkingen aan te voeren. Kortom de kans om de operatie met succes te kunnen uitvoeren, wordt waarschijnlijk nooit meer zo groot.”

De Gié merkte dat ook dit argument slechts op weerstand stuitte en hij was ervaren genoeg om te weten dat het aanvoeren van nog meer voordelen geen enkele zin had. Er bleef maar één manier over om de zaak te doen kantelen.

“Zijn er vragen?”

Zwijgend keken zijn toehoorders hem aan. De laatste happen werden door-ge-slikt en weggespoeld. Even leek het of niemand reageerde. Toen stond een van de mannen op. Een Boulogne-veteraan wist de Gié. Een ijskoude moord-machine die met elk wapen overweg kon en gehard was in de meest uiteenlopende soorten strijd. En een van de mannen die zich op min of meer natuurlijke wijze had opgeworpen tot leider van het bonte gezelschap. Hij boerde een keer, wat hier en daar een licht gegrinnik opleverde.

“Wij zijn slechts bereid, Seigneur,” zei hij toen, “om de opdracht uit te voeren, wanneer de hertog daarmee instemt. Wij hebben dus maar één vraag en dat is of hij toestemming heeft gegeven voor het vermoorden van Mary.”

De Gié wist dat hij bij deze mannen geen omtrekkende bewegingen hoefde te maken.

“Nee,” antwoordde hij plompverloren, “de hertog heeft verklaard dat hij slechts instemt wanneer zijn dochter in veiligheid is. Dat is ze niet.”

“Dan zitten wij hier onze tijd te verdoen,” zei de man en liet zich op de bank zakken. Er ging goedkeurend gemompel op. Een van de Franse protestanten in het gezelschap kwam nu overeind.

“Los van de vraag of de hertog wel of niet instemt,” zei hij, “vraag ik mij af in hoeverre het leven van de Lady gevaar loopt, indien wij de opdracht van de koning uitvoeren.”

De Gié werd niet verrast door deze vraag. De Fransman was geïnstrueerd om die te stellen en de Gié zo de gelegenheid te geven daarover iets te zeggen, zonder dat het al te geforceerd overkwam.

“Wij hebben een informant die van binnenuit de situatie het best kan beoordelen,” zei hij, “en die heeft verklaard dat een deel van de bewaking instaat

voor haar veiligheid. Bovendien zullen de gevangenen worden bevrijd en bewapend. De verwachting is dat daarmee de veiligheid van de Lady voldoende is gewaarborgd.”

De Boulogne-veteraan kwam hoofdschuddend overeind.

“Dit brengt te veel risico's met zich mee, Seigneur. Er zal een enorme chaos ontstaan. Niemand kan garanderen dat het leven van de Lady dan geen gevaar meer loopt. Wij moeten ons aan de wens van de hertog houden. Eerst moet de Lady in veiligheid zijn. Eerder zijn wij niet bereid om in actie te komen, ook al zijn de vooruitzichten dan minder rooskleurig.”

Opnieuw instemmend gemompel. De Gié besloot zijn laatste kaart op tafel te gooien.

“Langer wachten,” zei hij, “brengt, wanneer het om de veiligheid van de Lady gaat, ook grote gevaren met zich mee. Uit betrouwbare bron weten wij dat de keizer er bij de koningin op heeft aangedrongen om de Lady te doden met of zonder veroordeling. We kennen de koningin. Ze is volkomen onberekenbaar. Ze kan van het ene op het andere moment besluiten om gehoor te geven aan de wens van de keizer. Wanneer dat gebeurt, dan hebben we definitief verloren. Daarom heb ik u bijeengeroepen. Ondanks alle risico's die eraan verbonden zijn, zou nog langer wachten wel eens een fatale misrekening kunnen zijn.”

Het bleef doodstil na die woorden. De Gié begreep dat wat hij gezegd had, eindelijk indruk moest hebben gemaakt. Voor het eerst oogde ook de Boulogne-veteraan onzeker. Hij liet zijn blik over de aanwezigen gaan, alsof hij de mening van de andere aanwezigen wilde peilen. De Fransman probeerde, zoals afgesproken, het laatste zetje in de goede richting te geven.

“Dat is voor mij doorslaggevend, Seigneur,” zei hij. “Dan moeten we tot actie overgaan, ook al wijst de hertog dat af.”

Nu stond een Vlaamse protestant op.

“Waarom,” vroeg hij, “bevrijden we de Lady niet, zonder een aanslag op Mary? Wanneer de bewaking voor een deel op onze hand is en ze bereid zijn om de gevangenen te bevrijden en te bewapenen, lijkt me dat een goed alternatief.”

De Gié vervloekte inwendig deze onverwachte interruptie, maar deed zijn best om daar geen blijk van te geven.

“Wanneer ons doelwit in leven blijft,” zei hij, “dan wordt de Lady opgejaagd wild. Het is dan maar zeer de vraag of ze in Engeland kan blijven. En

één ding is zeker: wanneer ze gedwongen wordt het land te verlaten, is haar rol uitgespeeld.”

De Vlaming ging weer zitten, maar de Gié voelde dat hij het momentum had verspeeld. De Boulogne-veteraan stond weer op.

“Ik kan slechts voor mijzelf spreken, Seigneur,” zei hij, “maar ik blijf op het standpunt staan dat de hertog moet instemmen. Daarom zou ik u willen vragen om de situatie nog een keer aan hem voor te leggen. Mogelijk dat ook hij dan van gedachten verandert.”

Goedkeurend gemompel volgde op die woorden.

De Gié besepte dat verder aandringen geen zin had. Dit waren geen mannen die zich nog lieten overtuigen. Blijven aandringen was zinloos.

“Dat zal ik doen,” zei hij afgemeten. “Eet en drink zoveel u wilt. Mijn krediet hier is ruim voldoende. Zo gauw ik nieuws heb laat ik u dat weten.”

De meeste mannen gaven geen gehoor aan de uitnodiging om nog verder hun maag te vullen en stonden op. De Gié begreep dat hij nog één poging moest doen om Suffolk te overtuigen. Mocht dat niet lukken, dan zou hij zelf een kleiner commando moeten aanvoeren. Een andere weg was er niet. De opdracht van de Franse koning kon hij onmogelijk negeren.

9.

“We hebben hem,” zei de graaf van Arundel vergenoegd, terwijl hij het document over tafel in de richting van Winchester schoof, van wie hij het kort daarvoor had gekregen.

De markies leek minder verheugd.

“Ik begrijp niet goed,” zei hij, “wat u tegen de aartsbisschop hebt. Die man is een rots in de branding waarop alle pogingen het katholicisme weer in te voeren, stuk slaan. Het lijkt wel of u het streven van de koningin steunt. Ik hoef u toch niet uit te leggen hoe gevaarlijk dat is. Haar besluit van gisteren om alle protestantse vluchtelingen binnenkort weg te sturen, stuit op veel onbegrip. Wij moeten ook om ons eigen hachje denken. Nog een keer van positie wisselen, lijkt me geen optie. We zijn nu al nauwelijks geloofwaardig meer...”

Met een licht trillende hand streek hij over zijn baard.

Arundel vouwde de handen voor zich op tafel.

“Luister, my Lord,” zei hij, “ik deel uw overtuiging. Wij kunnen onze huidige posities niet meer opgeven. Ons lot is nu verbonden met deze koningin, wat we verder ook van haar mogen denken. Alle figuren die haar in de weg staan, moeten daarom worden uitgeschakeld. Cranmer is in staat om serieus

oppositie tegen haar te voeren wanneer hij de vrije teugel krijgt. Daarom moet hij worden geëlimineerd. We hebben geen keuze.”

Winchester zuchtte vermoeid.

“Wanneer u het zo ziet...”

“Zo zie ik het,” bevestigde Arundel. “Waar ik me echter de meeste zorgen over maak is niet Cranmer, maar het voornemen van de koningin om in het huwelijk te treden. Wanneer ze een verkeerde kandidaat kiest, kan dat veel ernstiger gevolgen hebben dan het optreden van tien Cranmers.”

“U bedoelt?” vroeg Winchester.

De markies maakte deze ochtend een uitgebluste indruk. Zijn natuurlijke gave om zich als een kameleon aan te passen, leek hem te zijn ontglipt. Hij oogde zoals hij zich waarschijnlijk voelde: oud en dodelijk vermoeid.

“Wat ik bedoel is,” zei Arundel opzettelijk lijsig, “dat zich buitenlandse kandidaten aandienen. Ik hoef u toch niet uit te leggen hoe dat bij de bevolking zal vallen, my Lord. Dat wordt een ramp.”

Winchester leek plotseling te ontwaken uit zijn lethargie.

“Een buitenlander?” vroeg hij geschrokken.

“Ja, een buitenlander,” bevestigde Arundel. “En ik vermoed intussen ook wel wie dat is. De zoon van de keizer.”

Winchester hief verbijsterd de handen.

“Draaft u nu niet een beetje door, mijn beste,” zei hij. “Ik heb nog nooit eerder iets gehoord dat in die richting wijst.”

Arundel boog zich nog wat meer voorover.

“Waarom denkt u dat die twee ambassadeurs zich voortdurend aan haar opdringen?” vroeg hij.

“Dat ze aan de leiband van de keizer loopt, weten we toch,” antwoordde Winchester gelaten. “Zolang we ervoor zorgen dat ze geen geheime onderonsjes met haar hebben, kunnen we dat wel in goede banen leiden.”

“Maar die geheime onderonsjes zijn er wel,” zei Arundel. “Die twee snuffelende ratten hebben daar allang een manier voor gevonden.”

“Hoe weet u dat?” vroeg Winchester. Hij klonk licht geagiteerd.

“Een van haar ladies-in-waiting houdt me op de hoogte,” antwoordde Arundel. “In New Hall heeft ze verschillende keren met hen overlegd in de huiskapel. En waarom denkt u dat ze naar Richmond Palace is verhuisd? Alleen maar omdat het in de Tower onmogelijk was om die twee heimelijk te spreken. Brydges heeft me verteld dat Renard, volgens mij de grootste rat van het stel,

zich een keer vermomd heeft aangediend. Maar de bewaking reageerde adequaat en heeft hem weggestuurd.”

“Mijn hemel,” zei Winchester geschokt. “Die katholieke bastaard kost ons allemaal nog een keer de kop met haar gluiperige gedrag. Maar hoe weet u dat ze daar over een mogelijk huwelijk met de zoon van de keizer hebben gesproken?”

“Dat weet ik niet,” antwoordde Arundel, “maar waar zou het anders over moeten gaan? Het is het enige punt waarop wij fundamenteel van mening verschillen. En dat weet Mary.”

Winchester oogde niet overtuigd.

“Maar het kan toch ook over de herinvoering van het katholicisme gaan,” zei hij. “Bovendien heb ik begrepen dat ze nogal hitsig is op Courtenay. Maakt u zich niet voor niets zorgen?”

“Nee,” antwoordde Arundel gedecideerd. “Want inmiddels heeft zich nog een derde Spaanse rat in Londen gemeld. Een zeker de Guzman. Hij staat bekend als huwelijksmakelaar en heeft al diverse keren met succes onderhandeld bij koninklijke verbintenissen. Hij heeft ook een belangrijke rol gespeeld bij het eerste huwelijk van prins Filips.”

Hij streek met zijn hand over tafel alsof hij een denkbeeldige kruimel verwijderde.

“En Filips is net zo oud als Courtenay, ook blond en...” hij liet zijn stem dalen, “volgens een van haar ladies-in waiting lijkt de koningin maar al te zeer bereid om ook voor hem haar benen te spreiden nadat haar een afbeelding van de prins was getoond.”

Winchesters verbijstering en ergernis sloegen plotseling om in woede.

“Daar moeten we onmiddellijk onze afkeuring over uitspreken,” zei hij. “Wanneer we dat wijf met een Spanjaard laten trouwen en die er vervolgens in slaagt om in haar dorre schoot nog nageslacht te verwekken, dan breekt hier de hel los. Geen enkele rechtgeaarde Engelsman zal zoiets accepteren.”

Arundel leunde tevreden achterover. Hij had zijn doel bereikt.

“Helemaal waar, my Lord,” zei hij, “dus stel ik voor dat we zo snel mogelijk in actie komen.”

10.

Simon Renard leunde tevreden achterover, nadat hij de brief van de bisschop van Arras gelezen had. Op tafel sputterde een vrijwel opgebrande kaars, terwijl de andere twee grillige schaduwen wierpen op de gezichten van de drie

mannen aan de tafel in een hoek van het logement, dat ongeveer twee mijl van Richmond Palace tussen een groepje bomen ingeklemd lag. Logement was trouwens een groot woord: het was niet veel meer dan een tochtige schuur, waar een vage, maar moeilijk te verdrijven geur van varkensstront herinnerde aan een eerder bestaan van het optreksel. Maar het ongemak en volkomen gebrek aan enig comfort werd gecompenseerd door de nabijheid van de residentie, waardoor ze op elk gewenst moment met de koningin konden overleggen.

In het kort bracht Renard verslag uit aan de twee andere mannen aan tafel, Jehan Scheyfve en Maurizio de Guzman, over wat de bisschop geschreven had.

“De onderhandelingen over een huwelijk tussen de prins en de Infanta van Portugal zijn definitief spaak gelopen,” zei hij met een tevreden uitdrukking op het gezicht. “Don Diego de Acevedo, de majordomo van zijne Hoogheid, heeft goed werk gedaan.”

“Wat voor werk dan?” vroeg Scheyfve.

“Hij heeft, laat ik zeggen, nogal gevoelige informatie over de prins laten uitlekken,” antwoordde Renard, “waar de Infanta niet erg van gecharmeerd bleek te zijn.”

Scheyfve trok vragend zijn wenkbrauwen op.

“Don Diego.” antwoordde Renard met een glimlach, “heeft de Infanta laten weten dat de prins een onstilbare kontneuker is die meerdere keren per dag op die manier aan zijn gerief wenst te komen.”

De Guzman sloeg met zijn vlakke hand op tafel en liet een schaterende lach horen.

“De Infanta is sowieso voor elke man een onneembare vesting,” zei hij. “Ik heb voor ik naar hier vertrok nog enkele gesprekken met haar in Lissabon gevoerd. U raadt nooit onder welke voorwaarde ze slechts het bed met de prins wilde delen?”

Renard gebaarde quasi ongeduldig met beide handen.

“Laat ons er niet naar raden, signor,” zei hij, “want mijn nieuwsgierigheid staat mij niet toe om langer op een antwoord te wachten dan strikt noodzakelijk is.”

De Guzman bewoog zich schichtig met de ogen naar links en rechts kijkend voorover, alsof hij iets ging onthullen wat beslist niet verder mocht gaan dan de rand van de tafel. Het plumpe gezicht, dat volgens Scheyfve nog het meest weg had van een volgevreten zwijn vlak voor de slacht, met een tussen twee roze wangen uitstekende platte neus, waarin de gaten als twee harige

spelonken toegang leken te bieden tot een duister gangenstelsel, dat zich tot diep in zijn ingewanden uit moest strekken.

“De Infanta vertelde me,” zei de Guzman, “dat ze slechts gepenetreerd wilde worden, wanneer er tussen haar en de prins een scherm zou worden geplaatst en dat de prins zich zo snel mogelijk van zijn taak diende te kwijten. Daarna moest zijne Hoogheid direct haar slaapvertrek verlaten.”

“Met de broek op de enkels,” zei Renard, “lijkt me dat een nogal vernederende aftocht voor de toekomstige koning van Spanje.”

De Guzman knikte met een brede lach.

“Overigens schrijft Don Diego,” zei Renard op de brief wijzend, “dat de prins buitengewoon ontstemd was over de afwijzing. Drie jaar onderhandeld en nu de buit bijna binnen leek, dat wil zeggen het enorme vermogen van de Infanta, er toch niet in geslaagd om daar de hand op te leggen.”

“Dus het ging hem om haar geld?” vroeg Scheyfve verbaasd.

“Natuurlijk,” gnuifde Renard. “U bent overduidelijk te lang in Engeland geweest. Spanje is vrijwel bankroet. Een huwelijk met de Infanta had de schatkist flink gevuld. Nu zal de prins op een andere manier een dreigende deconfiture moeten afwenden.”

Hij keek de Guzman aan.

“Het is nu uw taak om de koningin van Engeland stormrijp te maken.”

“Het eerste sloopwerk is al gedaan,” zei de koppelaar. “Een van haar ladies-in-waiting heb ik een nogal geflatteerd portret van de prins laten zien en toen dat vervolgens aan de koningin werd getoond, begon ze volgens de lady direct te stomen.”

Renard knikte tevreden.

“Je kunt het vlees lang je wil opleggen,” zei hij, “maar Spaans bloed laat zich niet temmen. Vroeg of laat breekt dat elke weerstand.”

“Maar hoe nu verder?” vroeg Scheyfve praktisch.

Uit het verder in duister gehulde lokaal schuifelde een oudere man met een diep over het hoofd getrokken muts de lichtkring van de twee overgebleven brandende kaarsen binnen. Hij had twee dampende nappen in zijn hand, die hij voor de Guzman en Renard neerzette. Een vrouw van ongeveer dezelfde leeftijd en met dezelfde ongeïnteresseerde blik, zette een derde nap voor Jehan Scheyfve neer.

De man maakte een overdreven diepe buiging, met de rechterhand op de borst en zei: “Dat het u wel moge bekomen, my Lords.”

De Guzman keek met lichte afschuw naar de bruine drap in zijn nap.

“Het ziet eruit alsof een zieke hond zijn maag heeft gelegegd,” zei hij en roerde wantrouwend met een lepel in wat hem was voorgezet.

Renard nam zonder aarzelen een hap en zei kauwend: “Dan wordt u denk ik aangenaam verrast, want het smaakt vele malen beter dan het eruitziet.”

De Guzman stak aarzelend de punt van zijn lepel in het voedsel, en bracht die vervolgens naar zijn mond. Zijn gezicht klaarde op.

“Niet slecht,” zei hij, om daarna razendsnel de rest naar binnen te werken.

Scheyfve at ongeveer de helft op en schoof de nap toen van zich af.

“Maar hoe nu verder?” vroeg hij nog een keer.

De Guzman wenkte de oude baas, die zich als een nauwelijks waarneembare schaduw net buiten het licht van de kaarsen ophield en vroeg hem zijn nap nog een keer te vullen. Toen de man verdwenen was, richtte hij zich tot Scheyfve.

“Mary heeft, hoewel ze neigt naar Courtenay, een kandidaat die ook bij de kroonraad hoog aangeschreven staat, de keizer om advies gevraagd over mogelijke bedgenoten. Die heeft laten weten dat hij binnenkort met een voorstel komt.”

Hij leunde achterover, zodat de uitbater van het logement de opnieuw gevulde nap voor hem neer kon zetten en vervolgde toen met: “De koningin heeft mij via haar lady-in-waiting vanmiddag laten weten dat ze uitsluitend nog een keuze zal maken uit buitenlandse kandidaten, waarbij ze een voorkeur heeft uitgesproken voor de prins. Courtenay is in ongenade gevallen.”

“Hoe dat zo?” vroeg Scheyfve met de armen over elkaar.

Er joeg een blos over de hamwangen van de Guzman.

“De betreffende lady-in-waiting,” antwoordde hij. “is een fluistercampagne aan het hof gestart, waarin de geruchten dat Courtenay zijn oog heeft laten vallen op prinses Elizabeth worden bevestigd. Mary was in alle staten toen zij ervan hoorde. Ze heeft Elizabeth ontboden en wil met Courtenay niets meer te maken hebben.”

Scheyfve keek hem geërgerd aan.

“Beseft u wel dat daarmee mogelijk een onherstelbare wig tussen die twee ontstaat?” vroeg hij.

“Natuurlijk,” antwoordde de Guzman met de lepel in de nap roerend, “maar mijn opdracht luidt slechts om de koningin aan de prins te koppelen. Hoe ik dat doe is mijn zaak.”

“Elizabeth is geen jongedame,” zei Scheyfve, “die zich willoos naar de slachtbank laat voeren, wanneer ze de toorn van Mary moet vrezen. De prinses

heeft veel aanhang in het koninkrijk. Wanneer een controverse tussen die twee op de spits gedreven wordt, kon het wel eens zijn dat ze in actie komt, dat wil zeggen zich gewapenderhand tegen de kandidatuur van Mary zal verzetten. Dat speelt slechts de Fransen in de kaart.”

De Guzman had zich inmiddels zwaar ademhalend aan het legen van de nap gezet, maar keek na deze woorden verstoord op. Zijn indringende donkerblauwe ogen glinsterden in het licht van de kaarsen.

“Dat durft Elizabeth niet aan,” zei de Guzman. “Ik heb haar een keer gesproken. Ze is doodsbang voor haar zus.”

Renard hief bezwerend twee handen op toen hij merkte dat Scheyfve bepaald geen genoegen nam met dit antwoord.

“Een onderhoud tussen Mary en Elizabeth moeten wij dan op de juiste wijze orchestreren,” zei hij, “dan kan er niets misgaan.”

“En hoe doen we dat dan?” vroeg Scheyfve. Zijn woorden bleven als ijspegels boven de tafel hangen.

“We informeren Elizabeth van tevoren over de aard van het onderhoud,” antwoordde Renard. “Ze moet in alle toonaarden ontkennen dat ze bepaalde gevoelens voor Courtenay koestert.”

“Maar dan is de kans groot dat Mary alsnog voor Courtenay kiest,” zei Scheyfve.

De Guzman had zijn nap leeg, boerde een keer en zei toen: “U denkt toch zeker niet, excellentie, dat we Courtenay uitsluitend in diskrediet proberen te brengen met geruchten over een niet-bestaande relatie tussen hem en de prinses. Neehee,” zei hij met een lange uithaal, “we verkeren in de gelukkige omstandigheid dat Courtenay enkele malen in het geheim heeft overlegd met een zekere Seigneur de Gié, een gezant van de Franse koning. Onze informant beweert dat de Gié aan Courtenay brieven van de koning heeft overhandigd waarin die er bij hem op aandringt om Mary naar het leven te staan.”

“Dat meent u toch niet serieus?” vroeg Scheyfve. “Want dan moeten wij dat Mary direct laten weten.”

“Dat lijkt me geen goed idee,” zei de Guzman verstoord. “Wanneer we Mary informeren, zullen de Fransen waarschijnlijk afzien van hun plannen. We moeten ze gewoon hun gang laten gaan. Als ze op heterdaad worden betrapt, hebben de Fransen het voorgoed verbruid bij Mary. Dan kunnen ze hun biezen pakken.”

Scheyfve luisterde met stijgende verontwaardiging naar die woorden.

“Maar dat is spelen met vuur, segnor,” snoof hij, “wanneer we dit projectiel niet tijdig onschadelijk maken, kan het wel eens in ons gezicht exploderen.”

“Wie bang is voor vuur,” zei de Guzman laconiek, “moet niet in de kruitkamer gaan werken.”

Renard knikte instemmend.

11.

Thomas Cranmer werd onder bewaking en in een gammel gesloten rijtuig vanuit Lambeth Palace naar Baynard's Castle gebracht voor een onderhoud met de kroonraad. In een leren portefeuille zat een inventarislijst van al zijn bezittingen die hij in opdracht van de raad had opgesteld. Iedereen wist wat het opstellen van een dergelijke lijst betekende: hij stond op het punt om alles wat hij bezat te verliezen.

Wat hij niet wist, was op grond van welke aanklacht de kroonraad meende hem zijn eigendommen afhandig te kunnen maken. Was er tijdens het uitgebreide onderzoek naar de gang van zaken rond de opvolging toch nog iets belastends naar boven gekomen? Als dat zo was, dan vroeg hij zich af wat dat kon zijn, want dat hij zijn positie in de raad vrijwillig had opgegeven, kon hem niet worden aangerekend en zijn daaropvolgende huisarrest had het hem onmogelijk gemaakt om zijn standpunt publiekelijk te verspreiden.

De afgelopen weken had hij echter wel gebruikt om zich op een dergelijke confrontatie voor te bereiden. Hij had waardevolle bezittingen verkocht en daarmee al zijn schulden betaald, want, zo had hij tegen zijn comptroller verklaard, hij wilde niet dat wanneer hem iets overkwam, zijn schuldeisers daarvan het slachtoffer zouden worden. Op de geschrokken vraag van de man wat hem dan mogelijk kon overkomen, had hij met enige vrolijkheid geantwoord dat in Engeland een verzwakte positie bijna onvermijdelijk leidde tot een golf van onrechtmatige claims, afkomstig van mannen die zich als gieren op een aangeschoten stuk wild stortten. Door zich van zijn waardevolle bezittingen te ontdoen, hoopte hij een minder aanlokkelijke prooi te zijn voor zijn tegenstanders.

Dat hij in een krakend en gesloten rijtuig werd vervoerd in plaats van een van alle gemakken voorziene sloep belooft ook al niet veel goeds: dit soort vervoer was immers voorbehouden aan hooggeplaatste figuren die zich schuldig hadden gemaakt aan misdaden tegen de staat en daarom geen aanspraak meer konden maken op een behandeling die bij hun status paste.

Grijze wolken joegen langs het enorme complex waaruit Baynard's Castle bestond. Toen Cranmer uitstapte met de leren portefeuille onder de arm, moest hij zijn baret met de hand vasthouden, omdat die anders dreigde af te waaien. Een nors kijkende hellebaardier opende de voordeur en met de vier man bewaking achter zich aan klossend, betrad Cranmer de grote hal, die hij zo vaak eerder had betreden, maar nooit in omstandigheden waarin hij nu verkeerde.

Ze dwaalden door de gangen van het paleis op de benedenverdieping. Ook dat was geen goed teken. De luxe en comfortabele vertrekken bevonden zich allemaal hogerop in het gebouw. De dienaar die hen voorging hield, in een donkere gang ergens in een uithoek van de oostelijke vleugel, halt, klopte op een met ijzer beslagen deur en opende die toen. Cranmer zag dat Norfolk, Bedford, Winchester, Arundel, Shrewsbury en een ambtelijk secretaris achter een lange tafel zaten. Achter hen slechts één smal raam dat uitzicht bood op een zompige kruidentuin, waar de eerste afgewaaide bladeren een luchtige dans voerden op de vlagen wind.

De dienaar stapte opzij om de aartsbisschop door te laten.

Toen Cranmer voor de tafel verscheen, werd hij uiterst koel opgenomen. Norfolk, die in het midden zat, had blijkbaar de leiding, want zonder verdere plichtplegingen richtte hij het woord tot Cranmer.

“Eerwaarde,” zei hij, “wij hebben u ontboden omdat ons een schrijven onder ogen is gekomen, dat volgens de aanbinger van uw hand is, en waarin u uitspraken doet die zich moeilijk verdragen met de nieuwe geest die door het koninkrijk waart.”

Cranmer klemde de portefeuille die hij bij zich had iets steviger voor de borst.

“Welk schrijven, my Lord?” vroeg hij.

Norfolk schoof een document over de tafel in zijn richting. Cranmer boog zich voorover. Hij hoefde slechts de aanhef te lezen om te weten om welk stuk het ging. Het manifest dat hij aan John Cheke had gegeven om er de laatste hand aan te leggen. Had die hem verraden?

“Hoe komt u hieraan, my Lord?” vroeg hij.

“Dat doet er niet toe,” antwoordde Norfolk. “Slechts van belang is of u toegeeft dat het stuk van uw hand is.”

“Dat is het,” zei Cranmer. Hij deed een stap achteruit.

Norfolk knikte.

“Waarom hebt u dit stuk opgesteld, eerwaarde?” vroeg hij.